
Begroting 2026



Leeswijzer

Inhoud

Begroting 2026	1
Leeswijzer	2
Inleiding	4
Introductie	4
Speerpunten voor 2026	5
Het bestuur en de organisatie	6
Begroting 2026	9
Analyse van de balans per 31-12-2024	11
Toelichting op begroting per programma	13
Programma Waterbeleid	13
Activiteiten	13
Speerpunten 2026	13
Toelichting	14
Programma Vereniging en Communicatie	21
Activiteiten	21
Speerpunten 2026	21
Toelichting	22
Team Bestuurlijk Juridische zaken	25
Activiteiten	25
Speerpunten 2026	25
Toelichting	25
Programma Moderne Overheid	27
Activiteiten	27
Speerpunten 2026	27
Toelichting	28
Programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal	32
Activiteiten	32
Speerpunten 2026	33
Toelichting	33
Bedrijfsvoering	40
Activiteiten	40

Speerpunten 2026	40
Toelichting	41
Projecten binnen de Unie	45
Exploitatieprojecten	45
Financieringsprojecten	46
Risicoanalyse	49
Bijlage	51
Bijlage 1: Contributieoverzicht 2026	52
Bijlage 2: Bijdragen landelijke waterschapsverkiezingen 2027	53
Bijlage 3: Begroting bever- en muskusrattenbestrijding 2026	54



Inleiding

Introductie

Hierbij presenteren wij de begroting van de Unie van Waterschappen voor 2026. In deze begroting vindt u onze speerpunten op de verschillende beleidsterreinen en in de toelichting leest u welke activiteiten en werkzaamheden u van de Unie kunt verwachten in 2026.

Het bestuur van de Unie van Waterschappen

*Jeroen Haan
Annette van Velde
Erik den Hertog
Luzette Kroon
Vincent Lokin
Sander Mager
Meindert Smalbroek*

Speerpunten voor 2026

We maken ons hard voor water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes

Samen met onze partners geven we verder vorm en inhoud aan water en bodem sturend. Samen met de waterschappen en andere overheden herijken we de uitgangspunten voor toekomstgerichte, robuuste watersystemen. We bekijken hoe we het instrumentarium van de waterschappen kunnen inzetten om water en bodem sturend te verankeren in ruimtelijke keuzes.

We werken aan een toekomstgericht HWBP

In 2026 nemen we met alle waterschappen en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) besluiten over de lange termijuitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Op basis van onderzoek en dialogen worden de kaders en middelen aangepast, zodat het HWBP toekomstgericht is en alle waterkeringen in 2050 aan de norm voldoen.

We houden koers op waterkwaliteit

We blijven gericht werken aan de verbetering van de waterkwaliteit, brengen de waterschappen in positie om hun werk goed of nog beter te doen, en maken duidelijke afspraken met alle partners. Door aanpak bij de bron verbeteren we de chemische kwaliteit van het water. We zetten onze invloed in om nieuwe wetgeving op het gebied van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te laten bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit.

We werken aan een toekomstbestendig watersysteem

Samen met onze partners uit het Deltaprogramma werken we verder aan het robuuster en toekomstbestendiger maken van het watersysteem. We zorgen dat de watervraag en -aanbod beter in evenwicht zijn en dat de doelen en ambities van droogte, wateroverlast en waterkwaliteit in samenhang en gebiedsgericht worden afgewogen.

We werken aan een duurzame, volhoudbare watersector

We zetten in op de transitie naar een energie neutrale en circulaire watersector. Dit betekent dat we water zoveel mogelijk hergebruiken, we energie en grondstoffen uit afvalwater terugwinnen en dat waterschappen optreden als duurzame opdrachtgevers. Zo dragen we bij aan de weerbaarheid van de waterschappen, zorgen we ervoor dat zij ook in de toekomst over voldoende energie en materialen beschikken en leveren we een bijdrage aan het halen van bredere maatschappelijke duurzaamheidsdoelen.

We monitoren het nieuwe belastingstelsel

Op 1 januari 2026 treedt de aangepaste belastingwetgeving voor de waterschappen in werking. We monitoren de reacties van belanghebbenden op de belastingaanslagen. Daarnaast dragen we bij aan het vervolgtraject van het ministerie van IenW voor de doorontwikkeling van het belastingstelsel.

We zetten ons in voor professioneel internationaal waterschapswerk

We professionaliseren het internationale werk van de waterschappen, zodat het meer impact krijgt. Ook stimuleren we dat dit werk wordt gezien als onderdeel van het reguliere werk van de waterschappen bij het vinden van oplossingen voor hun eigen wateropgave.

We stimuleren waterschappen om duurzaam en professioneel opdracht te geven en te inkopen

Met de strategie duurzaam opdrachtgeverschap ondersteunen we het streven naar klimaatneutraal en circulair werken in projecten en programma's van waterschappen. We werken hier met schoon en emissieloos materieel. Met het nieuwe uniforme inkoopbeleid zorgen we er ook voor dat de waterschappen de markt meer met één gezicht gaan benaderen.

We ondersteunen en monitoren bij de digitale transformatie van waterschappen

Samen met het Waterschapshuis, STOWA en de waterschappen werken we aan het uitwerken en uitdragen van de Vaarkaat 'Digitaal op Koers', de bestuurlijke visie op de digitale transformatie bij de waterschappen. Daarnaast blijven we aandacht geven aan informatieveiligheid, onder meer door de implementatie van de Europese NIS2/CER-richtlijn.

We zetten weerbaarheid en crisisbeheersing hoog op de agenda

In tijden van geopolitieke dreiging en toenemende weersextremen investeert de Unie extra in de thema's weerbaarheid en crisisbeheersing. Met de waterschappen en onze partners bereiden we ons voor op dreigende gebeurtenissen en de nazorg hiervan.

We werken een nieuwe koers uit voor publiekscommunicatie

Samen met de waterschappen bepalen we een koers voor de gezamenlijke publiekscommunicatie volgend op de gezamenlijke campagnes 'Waterbazen' en voor de waterschapsverkiezingen. Zo dragen we de komende jaren het belang van het werk van de waterschappen effectief uit.

Het bestuur en de organisatie

Het dagelijks bestuur van de Unie van Waterschappen telt op dit moment vijf bestuursleden. De bestuursperiode van Sander Mager is per oktober 2025 formeel geëindigd. Omdat er nog geen opvolger benoemd kon worden, heeft het bestuur Sander Mager gevraagd en met instemming van de Ledenvergadering mandaat verleend om op de onderwerpen in zijn portefeuille het Uniebestuur te vertegenwoordigen. De algemeen directeur van de Unie is ambtshalve secretaris van het Uniebestuur.

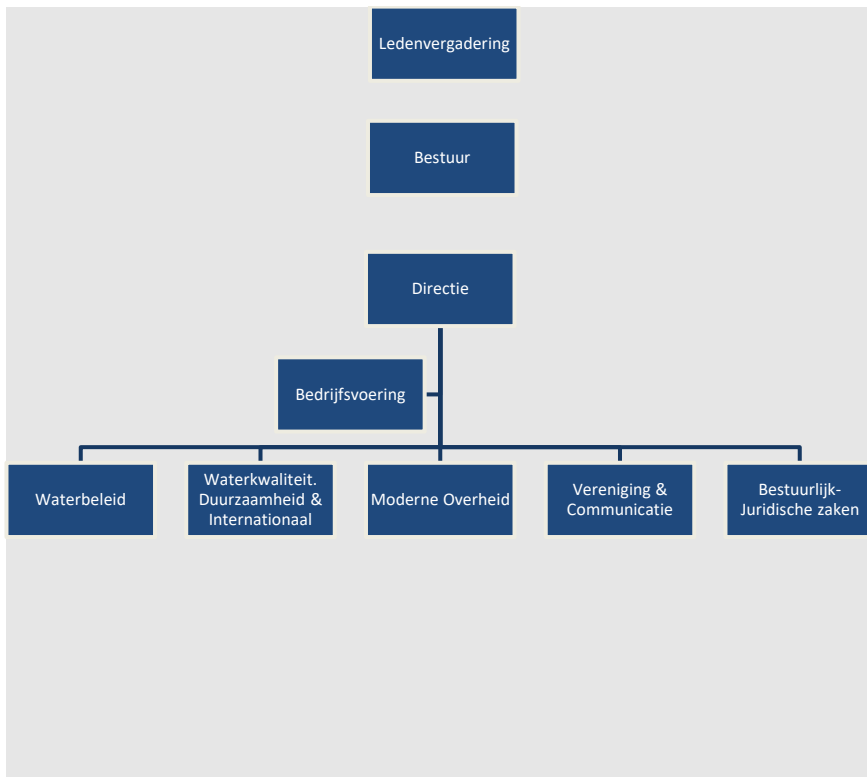
Met opmerkingen [MK1]: Hier stukje over speerpunt weerbaarheid en crisisbeheersing opnemen.

De ledenvergadering kiest de bestuursleden. Een benoeming geldt voor een periode van drie jaar, met de mogelijkheid tot eenmalige herbenoeming voor nog eens drie jaar. Elk bestuurslid heeft een eigen portefeuille en is voorzitter van een of meer commissies.

Per 1-1-2026 bestaat het bestuur uit de volgende personen:

Naam	Functie	Start
Jeroen Haan	Voorzitter	01-01-2025
Sander Mager	Vice-voorzitter	11-10-2019
Luzette Kroon	Bestuurder	17-12-2021
Vincent Lokin	Bestuurder	01-04-2022
Erik den Hertog	Bestuurder	06-10-2023
Vacature	Penningmeester	n.t.b.

Het Uniebureau werkt in vijf afdelingen en een team Bestuurlijk-Juridische Zaken. De dagelijkse leiding is in handen van het MT, dat bestaat uit de algemeen directeur en vijf MT-leden. De vaste formatie voor de Unie telt 93,2 fte en daarnaast is er nog 40,2 fte in dienst bij de Unie voor projecten zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES) en BlueDeal. Een specificatie van het aantal fte is te vinden onder het programmahoofdstuk Bedrijfsvoering.



Begroting 2026

Begroting (bedragen in €)	2026	2025	verschil 2026 vs 2025
Lasten	15.665.000	14.470.000	1.195.000
Afschrijvingslasten	270.000	275.000	-5.000
Personeelslasten	11.370.000	11.030.000	340.000
Huisvestingslasten	520.000	500.000	20.000
Kantoor Brussel	55.000	50.000	5.000
Algemene lasten	765.000	685.000	80.000
Financiële baten en lasten	-60.000	-610.000	550.000
Kosten diensten en producten	200.000	220.000	-20.000
Totaal exploitatielasten	13.120.000	12.150.000	970.000
Team BJZ	50.000	40.000	10.000
Programma Waterkwaliteit Duurzaamheid en Internationaal	450.000	450.000	0
Programma Moderne Overheid	500.000	500.000	0
Programma Vereniging en Communicatie	750.000	750.000	0
Programma Waterbeleid	250.000	250.000	0
Totaal programma uitgaven	2.000.000	1.990.000	10.000
Bijdragen/contributies aan derden	250.000	250.000	0
Directie- en bestuurskosten	295.000	80.000	215.000
Totaal overige beleidsuitgaven	545.000	330.000	215.000
Baten	15.665.000	14.470.000	1.195.000
Contributies	14.940.100	13.833.500	1.106.600
Overige opbrengsten	569.900	486.500	83.400
Opbrengsten dienstverlening: Tijdschrift Waterkracht	155.000	150.000	5.000
Totaal Baten	15.665.000	14.470.000	1.195.000

Het Uniebureau heeft op verzoek van het Uniebestuur onderzocht welke ontwikkelingen in 2026 en de daaropvolgende jaren op ons afkomen. Vervolgens is getoetst in hoeverre deze ontwikkelingen passen binnen de begroting van de Unie en in welke mate een stijging van de contributie nodig is. Daarbij is ook bekeken op welke onderwerpen de inzet kan worden verminderd of waar andere keuzes mogelijk zijn. De geschetste ontwikkelingen zijn onderverdeeld in de categorieën:

- Onvermijdelijke kosten
- Intensivering
- Herprioritering

De geschetste ontwikkelingen zijn toegelicht in de Kadernota 2026 en leiden voor 2026 tot een contributiestijging van 8%, als volgt onderverdeeld:

- 2,6% stijging (ongeveer €350.000) voor onvermijdelijke kosten.
- 3,2% stijging (ongeveer €436.000) voor intensivering van de inzet op belangrijke thema's.
- 2,2% stijging als reguliere indexatie voor de contributie.

Naast de reguliere indexatie van 2,2 procent is er ook sprake van een tweetal posten (vergoeding van bestuursleden en deelname aan het SOC) die door eerdere besluitvorming onvermijdelijk zijn. Daarnaast zien we allerlei thema's op ons afkomen, waar gezamenlijk optrekken noodzakelijk, verstandig en/of goedkoper is. Met al deze thema's bij elkaar zou er een veel grotere stijging van de contributie nodig zijn, maar er zijn keuzes gemaakt, waardoor dit is beperkt tot de genoemde 8 procent.

De thema's die hebben geleid tot de gevraagde 8 procent stijging zijn verwerkt in de begroting. Voor de onvermijdelijke kosten (€350.000) is dat verwerkt aan de kostenkant van de begroting in de algemene lasten (deelname SOC) en directie- en bestuurskosten (vergoeding leden van het Dagelijks Bestuur). De kosten voor intensivering (€436.000) betreft vooral inzet van extra fte op belangrijke thema's. Deze zijn verwerkt in de personeelslasten en dit verklaart de stijging ten opzichte van de begroting van voorgaand jaar. Daarnaast bestaan de kosten voor intensivering uit een klein gedeelte voor visie- en strategievorming en het middelen voor het Water- en Bodem Sturend-proof maken van de waterschapsverordening. Deze middelen worden gedekt vanuit het begrote programmabudget. In de programmahoofdstukken wordt uiteengezet op welke thema's in 2026 zal worden ingezet.

Tot slot is er een flinke wijziging in de financiële baten en lasten te zien. Deze post is een saldering van de rentebaten die wij ontvangen op de saldi van onze bankrekeningen enerzijds en anderzijds de rentelasten die we betalen voor onze hypotheek (jaarlijks ca. €140.000). Deze post was voor 2025 negatief begroot (-€610.000), omdat de ontvangen rentebaten groter zijn dan de rentelasten. De rentebaten zijn echter in 2025 flink gedaald, waardoor we minder rentebaten verwachten voor 2025. De verwachting is dat de rentebaten voor 2025 ongeveer €200.000 zullen bedragen. Samen met de rentelasten van €140.000 resteert er dan een saldo van €60.000, wat we begroten voor 2026. Dat is een stuk minder dan voorgaand jaar en deze tegenvaller betekent dat we, buiten de noodzakelijke verhoging van de personeelslasten en de algemene lasten, de andere kostenposten die onder de exploitatielasten vallen niet kunnen verhogen. Dit betekent ook dat we geen geld vrij kunnen maken voor dotatie aan bestemmingsreserves, waardoor bijvoorbeeld een dotatie aan de bestemmingsreserve van het 100-jarig jubileum van de Unie in 2027 voornamelijk niet uitgevoerd kan worden.

Analyse van de balans per 31-12-2024

Activa (bedragen in €)	31-12-2024	31-12-2023
<i>Vaste activa:</i>		
Materiële vaste activa	9.912.589	9.245.413
Gebouwen	9.000.000	8.654.964
Inventaris	158.143	176.266
Hardware	85.379	58.323
Software	10.083	16.133
Verbouwingen	658.983	339.726
<i>Vlottende activa:</i>		
Vlottende activa	16.635.907	14.664.230
Vorderingen	200.559	1.305.016
Overige vorderingen en overlopende activa	2.334.783	1.158.392
Liquide middelen	14.100.565	12.200.822
Totaal activa	26.548.496	23.909.643

Passiva (bedragen in €)	31-12-2024	31-12-2023
Eigen Vermogen	2.589.009	2.178.238
Overige reserve	322.230	411.954
Bestemmingsreserves	1.856.008	2.285.712
Exploitatiesaldo	410.771	-519.428
Voorzieningen	261.446	418.321
Personele verplichtingen	261.446	418.321
Langlopende schulden	4.089.022	4.329.553
Langlopende geldlening	4.089.022	4.329.553
Kortlopende schulden	19.609.018	16.983.530
Financieringsprojecten	3.494.228	3.014.838
Crediteuren	1.310.423	1.016.202
Belastingen, premies sociale verzekeringen	564.890	978.909
Overige schulden en overlopende passiva	14.239.476	11.973.582
Totaal passiva	26.548.496	23.909.641

Aan de activazijde staan twee grote posten: de materiële vaste activa (het pand van de Unie aan de Koningskade 40 in Den Haag), en een relatief groot saldo aan liquide middelen.

Daartegenover staan aan de passivazijde een langlopende schuld ten behoeve van de financiering van het pand en een grote post kortlopende schulden. Deze laatste bestaat grotendeels uit de post overige schulden en overlopende passiva. Deze balanspost bedraagt ruim €14 miljoen, waarvan €13 miljoen aan nog te besteden subsidies of projectgelden.

Het eigen vermogen bestaat uit een bestemmingsreserve en een overige (vrije) reserve. De bestemmingsreserve is opgebouwd uit diverse posten die zijn geoormerkt voor een vooraf gedefinieerd doel.

De grootste post onder de bestemmingsreserves is de egaliseringsreserve herwaardering pand ter grootte van €800.000. Door de verplichte jaarlijkse taxatie van het pand vond eind 2024 een waardevermeerdering plaats van €458.527. Dit bedrag is in 2025 ten gunste geboekt op de egaliseringsreserve.

Daarnaast is er een reserve van €390.000 gevormd voor het verduurzamen van het pand. Alle overige reserves zijn kleiner in omvang.

Het resultaat over het boekjaar 2024 bedroeg, na resultaatsbestemming, een klein negatief resultaat van €47.756. De vrije reserve van de Unie bedraagt na verwerking van dit resultaat momenteel €274.474. Dit ligt ruim onder het maximaal toegestane bedrag van €750.000. Momenteel wordt er binnen het Uniekantoor onderzoek gedaan naar de minimale weerbaarheid die wij als vereniging moeten aanhouden. Rondom het jaarverslag 2025 verwachten wij hierover verdere mededelingen te kunnen doen.



Toelichting op begroting per programma

Programma Waterbeleid

Portefeuillehouders: Annette van Velde (Waterveiligheid), Vincent Lokin (waarnemend HWBP en Waterveiligheid), Erik den Hertog (Watersystemen, Waterkwantiteit), Jeroen Haan (Water en bodem sturend, Ruimte)

MT-lid: Adriëne van der Sar

Budget 2026: €250.000

Activiteiten

Het programma Waterbeleid richt zich op het versterken van het watersysteem en het waarborgen van waterveiligheid. Hier spelen belangrijke vraagstukken zoals herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma, herijking Deltaprogramma, landelijk gebied, stikstof, rivierkreeften, Ruimte voor de Rivier 2.0, evaluatie muskus- en beverrattenbestrijding, droogte, wateroverlast, overstromingsrisico's, grondwater, water en bodem sturend en de doorwerking daarvan in het ruimtelijk beleid. Team Waterbeleid oefent invloed uit op onder meer deze thema's als strategisch gesprekspartner bij de ontwikkeling van (inter)nationaal beleid en wet- en regelgeving. Namens de 21 waterschappen overlegt de Unie met het Rijk en diverse andere partijen. De Unie pleit ervoor dat het beleid voor de waterschappen uitvoerbaar is en past bij de verantwoordelijkheden van de verschillende overheden.

Speerpunten 2026

- We stellen een strategische agenda op voor het programma Waterbeleid. Hierbij kijken we ook naar de samenstelling van het team, zodat we in kunnen spelen op de steeds complexere opgaven waar de waterschappen de komende jaren voor staan.
- We geven samen met onze partners vorm en inhoud aan het thema water en bodem sturend en zorgen voor een stevige verankering in beleid en regelgeving.

- In het landelijk gebied geven we, samen met onze partners, prioriteit aan watermaatregelen die snel effect hebben – bijvoorbeeld het watervasthoudende vermogen van de bodem – om zowel de landbouw als de natuur positief te beïnvloeden.
- We werken samen met onze alliantiepartners aan de uitwerking en borging van de Bestuurlijke afspraken herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).
- We oefenen invloed uit op de systeemkeuzes over de rivierbodembodem en de afvoer en ruimte binnen het programma Ruimte voor de Rivier 2.0.
- We zijn een strategisch partner voor het Deltaprogramma en oefenen invloed op de Herijking Deltabeslissingen 2026.
- We vertegenwoordigen de waterschappen bij de doorontwikkeling van het Beoordelings- en Ontwerpinstrumentarium (BOI) voor primaire waterkeringen.
- Samen met onze partners werken we aan de implementatie van de nationale beveraanpak.
- We werken samen met het Rijk aan het Natuurherstelplan in het kader van de Natuurherstelverordening.
- We zetten ons samen met onze partners in voor een effectieve aanpak van invasieve exoten, waaronder rivierkreeften.
- We staan aan de lat voor het uitwerken van de aangescherpte landelijke regels en doelen voor grondwater.

Toelichting

Strategische Agenda Team Waterbeleid

De komende jaren komen er meer thema's bij voor de Unie, zoals Water Resilience Initiative, internationale afstemming waterveiligheid, Nationaal Waterprogramma, Waterbeheerprogramma's 2028-2033, waterweerbaarheid en crisisbeheersing, waterbesparing en hergebruik water, het nationale Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater en de programmatische aanpak van PFAS-aandachtslocaties in het bodem- en watersysteem.

Vanwege de vele strategische urgente vraagstukken die in Den Haag en Brussel spelen en de beperkte capaciteit moet de Unie keuzes maken. Voor waterbeleid stelt de Unie een strategische agenda op voor het Deltaprogramma, waterveiligheid en watersystemen.

Deltaprogramma

Herijking deltabeslissingen en Deltaprogramma 2027

In 2026 worden de resultaten van de tweede herijking van de Deltabeslissingen bekend. De Unie vertegenwoordigt de belangen van waterschappen in de bestuurlijke overleggen. Daarnaast werken we samen met de staf deltacommissaris aan het Deltaprogramma 2027.

Deltaprogramma Zoetwater

Waterschappen nemen in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater maatregelen tegen watertekorten, verzilting en verdroging. In 2026 wordt de strategie voor de zoetwatervoorziening herijkt en worden besluiten voorbereid voor de landelijke zoetwaterverdeling en de maatregelen voor de derde fase van het Deltaplan Zoetwater.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

In het DPRA is afgesproken om elke zes jaar kwetsbaarheden in beeld te brengen met stresstesten, ambities te bepalen door het voeren van risicodialogen, en uitvoeringsagenda's op te stellen. De Unie is nauw betrokken bij instrumenten die waterschappen (en andere overheden) kunnen benutten in deze nieuwe cyclus. Ook is de Unie betrokken bij het traject NL AAA-klimaatbestendig. De Unie ondersteunt de waterschapsvertegenwoordiging in de stuurgroep DPRA en heeft zitting in het landelijk kernteam DPRA.

Wateroverlast

In lijn met de adviezen van de Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater werkt de Unie samen met het IPO, het ministerie van IenW, de VNG en STOWA aan een risicogerichte aanpak wateroverlast. Deze aanpak wordt in 2026 uitgewerkt en geborgd via een deltabeslissing wateroverlast als onderdeel van de herijking van het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie.

Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Samen met het Kennisprogramma Zeespiegelstijging brengen we de langetermijneffecten van zeespiegelstijging in beeld voor regionale watersystemen en -keringen. Dit betreft onder meer effecten voor de waterveiligheid, wateroverlast, verzilting en grondwater. Zo kunnen we tijdig keuzes maken in investeringen in het waterbeheer en inzicht geven in de gevolgen en ruimtelijke keuzes.

Waterveiligheid

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het HWBP. In 2026 werkt de Unie met alliantiepartners aan de ambtelijke uitwerking en verankering van de bestuurlijke afspraken van de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het doel is om het HWBP toekomstgericht te maken en ervoor te zorgen dat in 2050 alle keringen aan de wettelijke norm voldoen. De uitwerking omvat ook een wijziging van de Waterwet vanaf 2028. Ook na de herijking blijven de Unie en de waterschappen zich inzetten om de gemaakte afspraken te evalueren en waar nodig te actualiseren. Dit geldt ook voor de jaarlijks terugkerende processen zoals de consultatiereactie op de programmering en de ondersteuning van de bestuurders in het programmabestuur HWBP.

Ruimte voor de Rivier 2.0

Het doel van Ruimte voor de rivier 2.0 is het realiseren van een toekomstbestendig riviersysteem via een integrale aanpak, waarin de verschillende functies en hun opgaven in samenhang en op riviersysteemniveau worden beschouwd. In 2026 worden de eerste systeemkeuzes gemaakt in het kader van Ruimte voor de Rivier 2.0. De Unie zet zich ervoor in om op basis van een gezamenlijk opgestelde samenwerkingsagenda invloed uit te oefenen op de aanstaande keuzes over rivierafvoer en ruimte. Vanwege de samenhang met het hoofdwatersysteem kunnen systeemkeuzes op Rijksniveau grote invloed hebben op het functioneren van de waterkeringen en regionale watersystemen. De uitwerking van het programma loopt tot eind 2028.

Beoordelings- en Ontwerpinstrumentarium (BOI) en Tweede landelijke beoordelingsronde (LBO-2)

Het Rijk stelt de regels op voor het uitvoeren van de veiligheidsbeoordeling en stelt leidraden beschikbaar voor het ontwerp van primaire keringen: het Beoordelings- en Ontwerpinstrumentarium (BOI). De Unie vertegenwoordigt de belangen van de waterschappen bij de ontwikkeling. Daarnaast staat in 2026 de tweede landelijke beoordelingsronde op de agenda. Ook hier vertegenwoordigt de Unie de Waterschappen in de overleggen en afspraken met het ministerie van IenW en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Profielen van Vrije Ruimte

Alle waterschappen starten uiterlijk in 2026 met het invoeren of aanpassen van de profielen van vrije ruimte. Er komt een zone rondom primaire keringen waarin beperkte activiteit mogelijk is. Dit om ruimte te bewaren voor toekomstige dijkversterkingen. In 2029 moeten de geactualiseerde profielen van vrije ruimte zijn vastgelegd in de leggers. De Unie vertegenwoordigt het belang van de waterschappen in het kernteam met het ministerie van I&W, IPO en VNG. Daarnaast denkt de Unie mee over waterschapoverstijgende vraagstukken.

Beleidsaanpak lange termijn waterveiligheid & Manifest Waterveiligheid

Het Rijk werkt aan een beleidsaanpak voor lange termijn waterveiligheid. De Unie is namens de waterschappen strategisch gesprekspartner van het Rijk bij de ontwikkeling van deze beleidsaanpak. Vanuit de Commissie Waterveiligheid wordt ook gewerkt aan een vervolg op het Manifest Waterveiligheid.

Europese Richtlijn Overstromingsbeheersing (ROR)

Het doel van de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) is het beperken van negatieve gevolgen van overstromingen. De ROR heeft een zesjaarlijkse cyclus die bestaat uit een Voorlopige Overstromingsrisicobeoordeling, opstellen van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en het maken van overstromingsrisicobeheerplannen. De Unie is namens de waterschappen betrokken bij de ROR-cyclus.

Solidariteitsfinanciering muskusratten

In 2022 heeft de ledenvergadering bij de besluitvorming over de solidariteitsfinanciering muskusratten afgesproken om voorafgaand aan iedere stapsgewijze verhoging te evalueren. In 2025 vindt een beeldvormende sessie met de Commissie Waterveiligheid (CWV) plaats, begin 2026 volgt de besluitvorming.

Beverproblematiek

De graverij door bevers neemt toe. Samen met het ministerie van IenW werkt de Unie aan de nationale beveraangepak. Onderwerpen als risicokaarten en een landelijke zoneringsplan worden in 2026 verder uitgewerkt.

Toekomstbestendige watersystemen: Water, Bodem & Ruimte

Nationaal Waterprogramma (NWP)

In 2026 en 2027 stelt het ministerie van IenW het Nationaal Water Programma 2028-2033 op. Hierin worden de belangrijkste beleidsbeslissingen voor het nationale waterbeleid verankerd. Het gaat om onderwerpen als klimaatadaptatie, waterveiligheid, wateroverlast, zoetwaterbeschikbaarheid en waterkwaliteit. Voor de Unie is het belangrijk om nauw betrokken te zijn bij het NWP-proces en dit goed af te stemmen met de vereniging. Zodat voor ons belangrijke beleidskeuzes worden verankerd en er bijvoorbeeld geen discrepanties ontstaan tussen het NWP en de waterbeheerprogramma's van de waterschappen.

Waterbeheerprogramma's (WBP's)

In 2025 is de Handreiking waterbeheerprogramma's vastgesteld. Ook leidt de Omgevingswet tot enkele wijzigingen in de regelgeving. De Unie ondersteunt de waterschappen bij het doorvoeren van deze wijzigingen. Ook organiseert de Unie afstemmingsbijeenkomsten over de WBP's en over het opnemen van instrumenten, zoals het WBP, in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Nota Ruimte

Het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) werkt aan de Nota Ruimte en verwacht deze in 2026 in definitieve vorm te publiceren. Deze nota schetst de hoofdlijnen van het nationaal ruimtelijk beleid voor water en bodem, landbouw en natuur, economie en energie, en wonen, werken en bereikbaarheid. De Unie zet in op water- en bodem sturend en brengt dit principe onder de aandacht in ambtelijke en bestuurlijke gesprekken over de Nota Ruimte.

Water en bodem sturend

Het thema 'water en bodem sturend' blijft voor de Unie de norm voor de ruimtelijke inrichting, ook bij de komst van een nieuw kabinet. Er liggen grote opgaven in het

landelijk gebied, er is een enorme woningbouwopgave en er is behoefte aan vereenvoudiging van regelgeving. Dit maakt het extra belangrijk voor waterschappen om samen met andere overheden te blijven werken aan water en bodem sturend als het 'nieuwe normaal' in de ruimtelijke ordening. Dit gebeurt ook op landelijk niveau, door de doorvertaling naar integrale ruimtelijke instrumenten en door te werken aan borging en toepassing in de praktijk van decentrale overheden. De waterschappen willen water en bodem sturend verder vorm en inhoud geven. De Unie heeft hier een coördinerende en aanjagende rol en maakt onder andere samen met partners water- en bodemsysteemanalyses.

Waterschappen vervullen op dit gebied een dubbele rol. Ze faciliteren functies vanuit hun traditionele taak en treden daarnaast op als waterautoriteit om het watersysteem en de ruimtelijke inrichting toekomstbestendig te maken. Deze verantwoordelijkheid vraagt veel van hen. De Unie ondersteunt dit proces door het gesprek te stimuleren en samen met waterschappen en medeoverheden richtinggevende kaders te ontwikkelen. Zo biedt de Unie in 2026 de handreiking Weging waterbelang ter vaststelling.

Landelijk Gebied

Er liggen grote opgaven in het landelijk gebied voor een geborgde aanpak voor stikstof en natuurherstel. Het nationale beleid was de afgelopen jaren aan verandering onderhevig. Om voortgang te stimuleren hebben de decentrale overheden samen met gebiedspartners afspraken gemaakt en vastgelegd in de bouwstenen landbouw en natuur. Naast natuurherstel zijn ook de doelen voor waterkwaliteit en klimaat belangrijke opgaven waar in het landelijk gebied aan gewerkt wordt. Met de waterschappen, het Rijk, medeoverheden en andere gebiedspartners wil de Unie in 2026 meer prioriteit aan een samenhangende aanpak waarbij de uitvoering centraal staat. Zo kunnen snel resultaten worden geboekt op het gebied van natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat. Toekomstperspectief voor de landbouw en leefbaarheid van het platteland zijn hierbij randvoorwaarden.

Stikstof

Ook in 2026 pleit de Unie stevig voor een landelijke stikstofaanpak. Deze aanpak neemt de samenhang tussen stikstof, natuurherstel en water (kwaliteit en kwantiteit) goed in acht, is juridisch houdbaar en leidt tot een solide systeem van vergunningverlening. Vanuit deze context blijft de Unie de voorstellen van het Rijk voor nieuwe of te wijzigen regelgeving over de stikstofopgave volgen en hierover reflecteren richting het Rijk.

Grondwaterbeheer

Door de toenemende droogte en de toename van het grondwatergebruik wordt het steeds belangrijker dat waterbeheerders goed zicht hebben op de grondwatervoorraad en onttrekkingen. In 2026 geeft de Unie samen met het

ministerie van IenW en IPO uitwerking aan de nieuwe landelijke regelgeving voor grondwateronttrekkingen.

Ook wil de Unie, als vervolg op de visie op grondwater en de verkenning naar de governance rond grondwater, op zoek gaan naar draagvlak voor oplossingsrichtingen voor een betere samenwerking in het grondwaterbeheer.

Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater

Binnen het Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater werkt de Unie samen met het ministerie van IenW, provincies, gemeenten en waterschappen aan een gezamenlijke visie op de ruimtelijke inpassing en doorwerking van grondwater- en bodemopgaven. Bijvoorbeeld het behoud van voldoende zoet en schoon grondwater en het beperken van bodemdaling. Voor de waterschappen kan hier beleid en regelgeving uit voortkomen op het gebied van nationale grondwaterreserves, grondwateronttrekkingen, governance, monitoring (onder andere early warning), een visie op duurzaam grondwaterbeheer en de uitwerking van de structurele (grond)waterkeuzes van water en bodem sturend. Ook werkt de Unie samen met het Rijk en medeoverheden aan een uitvoerbare en uitlegbare EU-richtlijn voor bodemmonitoring.

Programmatische aanpak PFAS in het water- en bodemsysteem

De waterschappen hebben belang bij een bronaanpak van PFAS-verontreinigingslocaties op de landbodem zodat de stof niet langer uitspoelt in het watersysteem en terecht komt in de waterbodems. De Unie werkt samen met partners en de waterschappen aan een integrale en gezamenlijke aanpak die moet leiden tot een afname van de (diffuse) verspreiding van PFAS in onze leefomgeving.

Woningbouw & funderingsproblematiek

Onder coördinatie van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening werkt de Unie in 2026 mee aan de nationale aanpak funderingsschade. Het Rijk heeft het rapport van ABDTOPconsult omarmd en een aanpak voor de opgave ontworpen. De Unie werkt samen met andere koepels en partners aan deze aanpak. Daarbij bekijkt de Unie welke handelingsperspectieven voor de waterschappen nog nader uitgewerkt kunnen worden. In 2026 onderzoekt de Unie waar de samenwerking met gemeenten in hun rol als stedelijk grondwaterbeheerder kan en moet worden.

Invasieve soorten: rivierkreeften

De groeiende populatie uitheemse rivierkreeften vormt een toenemend probleem bij het realiseren van de ecologische doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Dit leidde in 2025 tot een zeer complex bestuurlijk vraagstuk. Ook in 2026 zet de Unie in op een effectieve aanpak van dit probleem. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), het ministerie van IenW, IPO en andere betrokken partijen.

Natuur: Deltaplan Biodiversiteitsherstel en Agenda Natuurinclusief

De Unie is partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. In 2025 werd met medewerking van STOWA een geactualiseerd raamwerk gepresenteerd voor de monitoring van biodiversiteit bij de waterschappen. Binnen de vereniging is afgesproken dat de waterschappen met dit raamwerk aan de slag gaan en onderling kennis en ervaringen uitwisselen. Ter versterking van de gezamenlijke ambities legt de Unie vanuit het waterbeheer de verbinding met het Programma Natuur, de Agenda Natuurinclusief en de programma's Basiskwaliteit Natuur en Groenblauwe Dooradering. Aandacht voor de rol van hydrologie bij natuurherstel en voor het uitgebreide netwerk van waterlopen, oevers en terreinen dat de waterschappen beheren is hierbij belangrijk.

Natuurherstelverordening: Natuurherstelplan

In 2024 trad de EU-Natuurherstelverordening (NHV) in werking. Deze verordening verplicht lidstaten om binnen twee jaar een concept-Natuurherstelplan op te stellen. De Unie werkt samen met het Rijk aan het opstellen van dit plan. De NHV stelt concrete doelen voor natuurherstel, ook buiten beschermde natuurgebieden. De verordening richt zich onder meer op het herstel van zoetwaterecosystemen, stedelijke ecosystemen, natuurlijke rivierverbindingen, bestuiverpopulaties en landbouwecosystemen. Het is belangrijk dat in het Natuurplan rekening wordt gehouden met het water- en bodemsysteem. Ook moeten de waterschappen het plan en de bijbehorende maatregelen kunnen uitvoeren.

Gedragscode beheer en bestendig onderhoud

Wat betreft de gedragscode beheer en bestendig onderhoud zet de Unie in op onderzoek naar de effectiviteit van de habitatbenadering en het klepelen, zodat een volgende actualisatie soepeler verloopt. Tevens kijkt de Unie op basis van een ambtelijke evaluatie van de eerste ervaringen met de implementatie van de nieuwe gedragscode sinds 1 april 2025 samen met COP Beheer en Onderhoud en PWSO naar wat er eventueel aanvullend nodig is. Daarnaast levert de Unie samen met de waterschappen inbreng in de evaluatie van het Reikwijdtedocument (inclusief Maatregelencatalogus) van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) die in het najaar van 2024 van start ging. Het doel is om deze instrumenten – waarin de randvoorwaarden voor gedragscodes staan – uitvoerbaar te houden voor de waterschappen.



Programma Vereniging en Communicatie

Portefeuillehouder: Jeroen Haan (Vereniging en Communicatie), Luzette Kroon (Educatie)

MT-lid: Willem Wensink

Budget 2026: €750.000

Activiteiten

Het programma Vereniging en Communicatie richt zich op de strategische positionering van (het werk van) de waterschappen in politiek-bestuurlijk Den Haag, evenals op de bevordering van de strategische discussie binnen de vereniging. Een andere pijler is publiekscommunicatie met als doel dat inwoners van Nederland beseffen dat veilig, schoon en voldoende water niet vanzelfsprekend is en dat de waterschappen hierbij een essentiële rol spelen. Nieuw is dat de 21 waterschappen bij de doelgroepen gezamenlijk gedragsverandering willen realiseren door wateractief gedrag te stimuleren.

Speerpunten 2026

- Samen met onze leden, andere overheden en partners oefenen we invloed uit op de formatie van een nieuw kabinet om belangrijke waterdoelen in een volgend regeerakkoord te verankeren.
- Samen met de leden stelt het bestuur van de Unie een strategische agenda voor het komende jaar vast. Hiervoor zijn we in 2025 met de waterschappen gestart met een strategietraject.
- We gaan aan de slag met de uitwerking van de in 2025 vastgestelde nieuwe landelijke communicatie- en educatiestrategie. Dit doen we onder andere door meer in te zetten op gezamenlijke publiekscommunicatie van de 21 waterschappen.

- In 2026 start de eerste gezamenlijke publiekscampagne in het kader van de nieuwe aanpak met als thema weersextremen.
- 2026 staat in het teken van de voorbereidingen op de waterschapsverkiezingen van 2027 met onder meer een stemhulp, een gezamenlijke campagne en lesmodules voor nieuwe bestuurders.
- We monitoren de nieuwe koers van ons magazine en platform Waterkracht en blijven vernieuwen.
- We willen meer impact genereren via social media en meer monitoren op effect.
- We organiseren een Waterschapscongres.

Toelichting

Overhedenoverleg en inzet regeerakkoord

De Unie van Waterschappen participeert in het Overhedenoverleg en zet zich samen met de andere koepels in bij de totstandkoming van een nieuw regeerakkoord. Duidelijke en uitvoerbare afspraken over de (water)opgaven zijn hierbij het doel.

Vitale vereniging en visie- en strategievorming

In 2026 zet de Unie de ingezette koers om de strategische discussie binnen de vereniging te bevorderen verder voort. Hierbij is het meer permanent vormgeven van visie- en strategievorming binnen de vereniging een belangrijk speerpunt van het Uniebestuur. De opbrengsten van de inhoudelijke strategische verkenningen, die 2025 in de vereniging zijn gehouden, worden in 2026 nader uitgewerkt. Daarmee zet de Unie in op een toekomstgerichte, herziene strategie die de basis vormt voor het bestuursprogramma voor de komende jaren. Daarnaast agendeert de Unie ook de strategische thema's met de Steenwegsessies en Waterpoorten.

Waterschapscongres

In 2026 organiseert de Unie voor de derde keer het Waterschapscongres. De Unie vindt het belangrijk dat waterschapsbestuurders elkaar hier ontmoeten, zich laten informeren over andelijk actuele onderwerpen en welke positie ze hierbij moeten innemen. Het plan is om het congres in 2026 bij Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's te laten plaatsvinden waarbij een actueel thema centraal staat.

Positioneren van (het werk van) de waterschappen

Ook in 2026 wil de Unie het werk van de waterschappen voor het voetlicht brengen. Dit gebeurt met een proactief persbeleid en de reguliere belangenbehartiging richting verschillende stakeholders in Den Haag en Brussel. Op diverse thema's werkt de Unie hierbij intensief samen met het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en andere organisaties zoals Vewin. Zo

organiseert de Unie samen met VNG en IPO het jaarlijkse Bestuursdiner. Een ander voorbeeld is Waterpoort, een samenwerking met Vewin. Hierbij gaan Tweede Kamerleden en anderen in Nieuwspoort het gesprek aan over actuele en urgente thema's. Ook voor 2026 staat er een aantal edities van Waterpoort op de agenda.

Dienstverlenende en betrouwbare vereniging

Het Uniebureau staat ook in 2026 klaar om de vereniging te ondersteunen bij actuele vraagstukken. De vereniging bepaalt de koers voor de voor waterschappen belangrijke dossiers. Dit gebeurt via de ambtelijke themagroepen en werkgroepen. De bestuurlijke commissies en de ledenvergadering nemen uiteindelijk de besluiten. Een aantal adviesgroepen ondersteunen het bestuur, Deze groepen hebben een duidelijke opdracht en zijn een afgebakende periode actief.

Vergroten van waterbewustzijn en het werk van de waterschappen

Gezamenlijke publiekscommunicatie

In 2022 begonnen de 21 waterschappen samen met de Unie na te denken een vervolg van de gezamenlijke publieksaanpak Waterbazen. In 2023 besloot de Ledenvergadering de gezamenlijke publiekscommunicatie een meer permanente vorm en inhoud te geven. Dit besluit werd in 2024 verder uitgewerkt met de waterschappen in een gezamenlijke publieksaanpak. De in 2024 gemaakte plannen kregen in 2025 vorm en inhoud. In 2026 wordt de eerste campagne landelijk uitgerold voor inwoners over het vasthouden en opvangen van water. Doel hiervan is nadrukkelijk om het gedrag van inwoners te beïnvloeden.

Waterschappen.nl

In 2025 is waterschappen.nl helemaal vernieuwd. Deze website vertelt in tekst en beeld het verhaal van de waterschappen: waar staan de waterschappen voor, wat zijn de uitdagingen en wat gebeurt er om die uitdagingen het hoofd te bieden. De bezoeker vindt hier ook wat hij of zij zelf kan doen. Het komend jaar wordt de content op de waterschappen.nl verder verrijkt.

Actualiseren gezamenlijke communicatiestrategie

In 2024 heeft de Unie samen met de waterschappen de landelijke communicatiestrategie geactualiseerd. In 2026 krijgt de praktische uitwerking hiervan verder vorm.

Doorontwikkelen en innoveren van communicatie-instrumenten en evenementen

In lijn met het communicatiebeleid zet de Unie in op een goede mix van communicatiemiddelen. Denk aan:

- Een digitale nieuwsbrief, die meerdere keren per week verschijnt en gericht is op een brede doelgroep (waterschappen, politiek en bestuurlijk netwerk, geïnteresseerden).

- Verenigingsevenementen, zoals het Waterschapscongres, de strategische tweedaagse en Steenwegsessies (debatavonden over actuele thema's).
- Lobbyevenementen, zoals Waterpoort en werkbezoeken voor Kamerleden.
- Extra inzet op digitale en (audio)visuele communicatie, via kanalen als <https://www.unievanwaterschappen.nl>, <https://waterschappen.nl> en op sociale media.
- Extra inzet op monitoring van de omgeving, van media-exposure en het effect van de (online) communicatie.
- Extra inzet om de content op de digitale kanalen voor iedereen toegankelijk te maken en te voldoen aan de daarop betrekking hebbende WCAG-regelgeving.

Magazine en platform Waterkracht

Vier keer per jaar verschijnt het magazine Waterkracht (tot 2024 Het Waterschap) zowel geprint als digitaal. In 2024 is de Unie samen met een nieuwe vormgever gestart met een nieuwe, eigentijdse vorm van het blad. De Unie wil Waterkracht nadrukkelijker positioneren als hét verenigingsblad. Door de artikelen uit het blad online beter te ontsluiten en de verbinding met de andere communicatiemiddelen wil de Unie de communicatiepotentie van het blad beter benutten.

Stimuleren van educatieactiviteiten

In 2025 ging het netwerk van educatieadviseurs aan de slag met de focuspunten uit de landelijke educatiestrategie. Dit proces gaat verder in 2026. De Unie bevordert en faciliteert de samenwerking tussen waterschappen, zodat we elkaar versterken en efficiënt samenwerken. Ook werkt de Unie samen met partners in het onderwijs, zoals de vakorganisaties van aardrijkskundedocenten, om goed aan te kunnen sluiten bij de behoeften en wensen van de docenten.

Daarnaast zorgt de Unie ervoor dat de verschillende afdelingen binnen de waterschappen – publieks- en arbeidsmarktcommunicatie (dit is belegd bij de Vereniging Werken voor Waterschappen), erfgoed en educatie – elkaar goed weten te vinden om onze doelen nog beter te realiseren. Tot slot ondersteunt de Unie de waterschappen bij de verschillende vormen van jongerenvertegenwoordiging, zoals het Jeugdwaterschap, jongerenpanels, enzovoorts.



Team Bestuurlijk Juridische zaken

Portefeuillehouders: Jeroen Haan en Vincent Lokin

MT-lid: Willem Wensink

Budget 2026: €50.000

Activiteiten

Het team Bestuurlijk-Juridische Zaken (BJZ) beïnvloedt Europees en landelijk beleid op de relevante dossiers en ondersteunt de waterschappen bij de implementatie van nieuw beleid en regelgeving. Het team focust zich op wet- en regelgeving.

Speerpunten 2026

- We blijven op de hoogte en verwerken wijzigingen van de Waterschapswet en de Kieswet.
- We blijven op de hoogte en verwerken wijzigingen van het Omgevingsrecht en de daarbij behorende regelgeving en het gebruik van de instrumenten uit de Omgevingsrecht in de praktijk.
- We zorgen voor juridische verankering van het principe water en bodem sturend voor ruimtelijke planprocessen en het watersysteembeheer.
- We zorgen actualiseren de gedragscode Flora en fauna voor waterschappen.
- We dragen bij aan de totstandkoming en implementatie van wet- en regelgeving voor digitalisering en digitale transformatie.
- We dragen bij aan de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.
- We zorgen voor juridische ondersteuning van de andere afdelingen van de Unie, bijvoorbeeld op het gebied van waterkwaliteit en weerbaarheid.

Toelichting

Team BJZ richt zich op de belangenbehartiging bij de totstandkoming van relevante wet- en regelgeving voor de waterschappen. Daarvoor is afstemming en samenwerking met beleidsmedewerkers binnen de Unie en met juristen van de waterschappen noodzakelijk. Dat geldt zowel in de voorbereidende fase van

wetgevingstrajecten als in de uitvoering daarna. Voor een goede implementatie van wet- en regelgeving stelt de Unie modellen, richtlijnen en handreikingen op. Hierbij worden beleidsmedewerkers en juristen van de waterschappen waar nodig betrokken. Daarnaast is team BJZ voor de waterschappen een juridische vraagbaak.

Voor verdere kennisdeling en -uitwisseling organiseert team BJZ jaarlijks een aantal bestuurlijk-juridische netwerkdagen en fiscalistendagen voor waterschappen.



Programma Moderne Overheid

Portefeuillehouders: Vincent Lokin (Financiën en belastingstelsel, Omgevingswet, Duurzaam opdrachtgeverschap en inkopen, ICT en digitale overheid en transformatie) en Jeroen Haan (Crisisbeheersing)

MT-lid: Marianne Krug

Budget 2026: €500.000

Activiteiten

Het programma Moderne Overheid beïnvloedt Europees en landelijk beleid op het terrein van financiën, fiscale zaken, digitalisering en digitale transformatie, Omgevingswet, duurzaam en professioneel opdrachtgeven en inkopen weerbaarheid en crisisbeheersing. Het programma laat waterschappen kennis en ervaring delen en ondersteunt de waterschappen als transparante overheid. Op deze wijze draagt het programma bij aan het functioneren dat waterschappen kunnen functioneren als een moderne overheid die toegerust is op haar taken.

Speerpunten 2026

- We investeren in weerbaarheid en crisisbeheersing zodat we voorbereid zijn op maatschappelijke, fysieke, digitale en hybride dreigingen.
- Om de waterschapstaken goed uit te voeren zorgen we voor een gezonde financiële positie. We heffen in 2026 voor het eerst belasting via het nieuwe belastingstelsel en denken met IenW na over toekomstbestendige bekostiging van het Nederlandse waterbeheer.
- We gaan verder aan de slag met digitale transformatie.
- We ondersteunen de implementatie en voortgang van duurzaam en professioneel opdrachtgeverschap en inkopen bij de waterschappen.
- We voeren het gesprek over een gezonde financiële positie met de waterschappen.
- We voeren bedrijfsvergelijkingen uit, waarmee we de prestaties van de waterschappen inzichtelijk en openbaar maken.
- We houden de Omgevingswet en het daarbij behorende Digitale Stelsel Omgevingswet op orde.

Toelichting

Een nieuw belastingstelsel en toekomstbestendige bekostiging

Het gewijzigde belastingstelsel van de waterschappen treedt 1 januari 2026 in werking. In 2026 wordt ook duidelijk hoe de uitvoering ervan verloopt. De Unie gaat dit samen met de waterschappen monitoren.

Bij het ministerie van IenW loopt het vervolgtraject voor de verdere ontwikkeling van het belastingstelsel van de waterschappen, waaraan de Unie deelneemt. In dit traject wordt onder andere gekeken naar eerdere voorstellen van de waterschappen die niet in de wetswijziging zijn opgenomen en naar de mogelijkheden om de bekostiging van het Nederlands waterbeheer toekomstbestendiger te maken.

Duurzaam en professioneel opdrachtgeven en inkopen

Met het nieuwe Inkoopbeleid Waterschappen en de eerder vastgestelde Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen zetten de waterschappen in op duurzaam en professioneel opdrachtgeven en inkopen. Het uitgangspunt is het creëren van maatschappelijke impact; bijdragen aan een innovatieve, veilige en duurzame samenleving. Net als in voorgaande jaren ondersteunt de Unie de waterschappen bij de implementatie van het beleid en de (inrichting van) de monitoring. Dit is niet alleen bedoeld om te laten zien welke resultaten de waterschappen, maar vooral om van elkaar te leren en te verbeteren. De focus van de lobby komt 2026 vooral te liggen op de herziening van de Europese Aanbestedingsrichtlijnen.

Digitale overheid

In 2026 staat de uitvoering van de Vaarkaat 'Digitaal op koers' centraal. Samen met het Waterschapshuis, Het Informatiehuis Water, Stowa en de waterschappen werkt de Unie aan de vijf hoofdthema's en verbetert de digitale dienstverlening. De onlangs vastgestelde Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) helpt hierbij.

Getransformeerd waterschap

De Unie ondersteunt de waterschappen in hun transitie naar wendbare en lerende digitale organisaties. Dit omvat kennisdeling, facilitering van onderlinge samenwerking en monitoring van de voortgang. Het doel is dat de digitale transformatie maatschappelijke meerwaarde oplevert.

De meerwaarde van data

Waterschapsdata zijn waardevol. De Unie stimuleert het verantwoord en ethisch gebruik ervan, met oog voor innovatieve technieken als AI. Samen met de waterschappen werkt de Unie aan een sectorbrede datastrategie en draagt bij aan de interbestuurlijke datastrategie om de waarde van waterschapsdata te versterken.

Uniforme sector

Door harmonisatie en standaardisatie te ondersteunen versterkt de Unie de effectiviteit van processen. De Unie faciliteert kennisdeling en werkt onder andere samen met het Forum Standaardisatie.

Betrouwbaar (digitaal) waterschap

De Unie levert input voor wet- en regelgeving rond digitale innovaties, informatiebeveiliging en open overheid. Belangrijke wetten zijn de Cyberbeveiligingswet (CBW) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke), die het tweede kwartaal 2026 in werking treden. Daarnaast ondersteunt de Unie de waterschappen met de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving.

Toekomstbestendige digitalisering

De Unie wil de digitale voetafdruk zoveel mogelijk beperken en ondersteunt een toekomstbestendige informatiehuishouding. Innovaties zoals AI en quantumtechnologie worden verkend om kansen en risico's tijdig te duiden.

Digitale dienstverlening

De waterschappen krijgen hulp van de Unie helpt de waterschappen bij het verbeteren van de digitale dienstverlening. Dit gebeurt onder andere door het faciliteren van kennisdeling en het ondersteunen bij de aansluiting op het stelsel Toegang en het digitaal toegankelijk maken van websites en apps.

Financiën van de waterschappen

Om hun taken goed uit te voeren hebben de waterschappen voldoende financiële ruimte nodig en niet worden belemmerd door financiële en fiscale regelgeving. De Unie zet zich daarvoor in, waar nodig samen met het interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Ook ondersteunt de Unie in 2026 de waterschappen bij de toepassing van nieuwe verslaggevingsregels, en bij de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door de dagelijkse besturen.

Voor een goede uitvoering van de waterschaptaken is een gezonde financiële positie essentieel. De financiële positie van de waterschappen ontwikkelde zich de afgelopen jaren gemiddeld goed. Sinds 2022 stijgen de kosten en loopt de rente op. In combinatie met de groeiende opgaven vraagt dit om extra alertheid met betrekking tot de financiële positie van de waterschappen. Daarom heeft de Unie het ambtelijke en bestuurlijke gesprek met de waterschappen over hun financiële positie geïntensiveerd. Op basis van de bereikte resultaten van 2025, gaan deze gesprekken in 2026 door. Dit wordt ondersteund met cijfermateriaal afkomstig uit de bedrijfsvergelijkingen van de waterschappen en uit verschillende Leerkringen. In deze leerkringen brengen de waterschappen, onder begeleiding van de Unie, in beeld wat de ontwikkelingen die tot 2050 op hen afkomen in financiële zin betekenen.

Naast de trajecten gericht op de financiën van de waterschappen zijn in 2025 ook een

aantal initiatieven gestart – binnen en buiten de Unie – die de betaalbaarheid van het waterbeheer in brede zin onderzoeken. De Unie zorgt voor een goede verbinding tussen haar eigen trajecten en de trajecten van anderen.

Rechtspositie bestuurders

De Unie vervult een faciliterende en ondersteunende rol richting de belangenverenigingen van bestuurders van waterschappen: de Kring Voorzitters van Waterschappen (KVV), de Vereniging Belangenbehartiging Dagelijks Bestuurders (VBDW) en de Vereniging Waterschapsbestuurders (VWB) voor algemeen bestuursleden. Daarnaast ondersteunt de Unie deze belangenverenigingen op het gebied van de rechtspositie en pensioenen van waterschapsbestuurders.

In 2028 worden de pensioenen van (voormalige) dagelijks bestuurders op grond van de Wet toekomst pensioenen ondergebracht bij het ABP. De Unie is samen met IPO en VNG intensief betrokken bij de voorbereidingen.

Bedrijfsvergelijkingen

Jaarlijks voert de Unie bedrijfsvergelijkingen uit met alle waterschappen. Dit brengt verbetermogelijkheden in kaart, helpt waterschappen om van elkaar te leren en informeert de omgeving over het werk en de prestaties van de waterschappen. Naast de jaarlijkse uitvraag Waterschapsspiegel en het continue verbetertraject van de WAVES-databank voert de Unie in 2026 de verdiepende bedrijfsvergelijking watersysteembeheer uit.

In 2025 heeft de Unie zich extra ingespannen om de resultaten van de bedrijfsvergelijkingen nog beter te benutten als basis voor het gesprek binnen en tussen de waterschappen. Daarom heeft de Unie hen nauwer bij het formuleren van de uitvraag betrokken. Dit wordt in 2026 voortgezet. In 2026 start ook een nieuwe leerkring waarbij de waterschappen vanzelfsprekend worden betrokken. Daarnaast verkent de Unie de mogelijkheden om kunstmatige intelligentie (AI) te kunnen inzetten voor het ontsluiten van de data.

De bedrijfsvergelijkingen vormen ook een belangrijke basis voor de bijdrage van de waterschappen aan verschillende jaarlijkse verantwoordingsrapportages. Een voorbeeld hiervan is 'De Staat van Ons Water', die de minister van IenW mede namens alle waterpartners in mei aan de Tweede Kamer aanbiedt.

Crisisbeheersing

Samen met de waterschappen gaat de Unie, op basis van de herijkte visie crisisbeheersing 2023-2030, verder met de ontwikkeling van het stelsel voor waterschapscrisisbeheersing. De crisisorganisatie van het Uniebureau versterkt via het waterschapshulpteam (WHT) de samenwerking met het Rijk en het Veiligheidsberaad. De Unie gaat zo nodig nieuwe partnerschappen aan of vernieuwt bestaande samenwerkingen. Het wetgevingstraject van de opvolger van de wet Veiligheidsregio's wordt kritisch gevolgd en waar nodig beïnvloed.

Weerbaarheid

De ontwikkelingen op het gebied van weerbaarheid volgen elkaar in hoog tempo op door de toegenomen geopolitieke dreigingen. Er komt veel wetgeving op de waterschappen af. Op basis daarvan moeten ze investeren in weerbaarheid en anticiperen op militaire of hybride aanvallen en de bescherming van hun (vitale) infrastructuur. De Unie bereidt zich hierop voor, onder meer met de oprichting van de Commissie Crisisbeheersing en Integriteit en Weerbaarheid. In 2026 volgt een vervolgonderzoek naar weerbaarheid. De Unie onderzoekt hoe dit de waterschappen raakt en stelt een position paper op, allemaal in nauwe samenspraak met hun samenwerkingspartners.

Fiscale wetgeving en beleid

In 2026 organiseert de Unie twee landelijke overleggen over waterschapsbelastingen om kennis te delen en alle waterschappen te informeren over de laatste stand van zaken rond fiscale wetgeving en beleid. De fiscale kennis wordt ook ingezet in het traject van toekomstbestendige bekostiging van het waterbeheer. Daarnaast behartigt de Unie de waterschapsbelangen bij nieuwe en bestaande wet- en regelgeving, bijvoorbeeld bij kwijtschelding en de afvalstoffenbelasting.

Omgevingswet

Samen met het Rijk, IPO en VNG zet de Unie in op de uitvoering van de Omgevingswet en het realiseren van de verbeterdoelen van de stelselherziening. In 2025 heeft de Commissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF) daarvoor een koersdocument vastgesteld. In 2026 ligt de focus op de uitvoering van dit koersdocument, het effectief toepassen van het juridische instrumentarium en op de verdere ontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Daarnaast wordt de omgevingswetgeving verder doorontwikkeld. Dat geldt met name voor het DSO. De Unie denkt en werkt intensief mee. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgt de Unie er een extra structurele taak bij: het op orde houden van de Omgevingswet en het bijbehorende DSO. Tot slot wordt de Unie jaarlijks betrokken bij de monitor van de werking van de Omgevingswet.



Programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal

Portefeuillehouders: Sander Mager (Waterkwaliteit, Waterketen, Circulaire Economie, Vergunningverlening/toezicht/handhaving, Klimaatmitigatie), Luzette Kroon (Internationaal en Innovatie), Erik den Hertog (Energie, Ruimtelijke Adaptatie en Klimaatadaptatie)

MT-lid: Jenny May

Budget 2026: €450.000

Activiteiten

Het programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid en Internationaal (WDI) staat voor schoner, duurzamer en innovatiever waterbeheer in Nederland en daarbuiten. Dit programma helpt de waterschappen hun gezamenlijke doelen te realiseren door:

- Het signaleren en beïnvloeden van beleid in Nederland en Europa.
- De leden te faciliteren om tot gezamenlijke standpunten op relevante onderwerpen te komen.
- Het faciliteren van gezamenlijke innovatie, kennisontwikkeling en kennisdeling. Onder andere door het communiceren en etaleren van voorbeelden en innovaties.
- Het uitvoeren van gezamenlijke programma's zoals het ondersteuningsprogramma klimaatneutraal en de Blue Deal.
- Het deelnemen aan (inter)nationale netwerken en de coördinatie van het werk van de waterschappen in het buitenland.
- Vertegenwoordiging van de waterschappen richting Europese beleidsmakers.

Speerpunten 2026

- We houden ambtelijk en bestuurlijk koers in de verbetering van de waterkwaliteit, brengen de waterschappen in positie om hun werk goed of nog beter te doen, en maken goede afspraken met alle partners, onder andere over een bronaanpak van vervuiling.
- We voeren het gesprek over een mogelijk gezamenlijk investeringsprogramma in de rioolzuiveringsinstallaties (rwzi's) en komen tot een gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelagenda. Daarbij nemen we de benodigde aanpassingen mee om energie- en klimaatdoelen te behalen.
- We ondersteunen de waterschappen de ambities te realiseren op weg naar klimaatneutraliteit en geven inhoud aan het verhaal van de circulaire waterschappen.
- We werken samen met STOWA, het Waterschapshuis en de waterschappen aan een innovatiestrategie die de innovatiekracht van de waterschappen over de volle linie van het waterbeheer versterkt.
- We stimuleren de zichtbaarheid van het internationale werk als onderdeel van het reguliere werk van de waterschappen bij het vinden van oplossingen voor hun eigen wateropgaven.

Toelichting

Waterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is van groot belang voor Nederland. Daarom blijft de Unie van Waterschappen zich ook in 2026 actief inzetten voor het verbeteren van de waterkwaliteit. De Unie ondersteunt de waterschappen bij deze taken door kennisuitwisseling te stimuleren en samenwerking met partners te zoeken om gezamenlijke doelen te realiseren. Steeds vaker worden opkomende stoffen in het water aangetroffen, terwijl de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) nog niet zijn behaald. Dit onderstreept het belang van blijvende inzet op het gebied van waterkwaliteit. In het komende jaar richt de Unie zich op de volgende thema's:

- **Ondersteuning bij de Kaderrichtlijn Water (KRW)**
De unie blijft waterschappen actief ondersteunen bij de uitvoering van de KRW.
- **Versterking van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)**
De VTH-taken van waterschappen blijven een belangrijk aandachtspunt en krijgen komend jaar extra aandacht.
- **Implementatie van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RSA)**
Deze richtlijn brengt een grote investeringsopgave met zich mee. De Unie helpt waterschappen om deze opgave inzichtelijk te maken.
- **Beperking van agrarische emissies**
De Unie blijft inzetten op het verbeteren van de waterkwaliteit door (nagenoeg) nul emissies. Het doel blijft: geen emissies vanuit de

glastuinbouw in 2027 en vanuit de open teelten in 2030. Zorgen dat water- en landbouwbeleid goed verbonden zijn en dat nieuwe wetgeving op het gebied van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen bijdraagt aan de verbetering van de waterkwaliteit.

- **Doorontwikkeling van de database van de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw**

De Unie draagt bij aan de verdere ontwikkeling van deze database, zodat toezichthouders hun wettelijke taken beter kunnen uitvoeren.

- **Aandacht voor werkzame stoffen in biociden**

Dit onderwerp krijgt meer aandacht in het beleid van waterschappen.

Komend jaar start de opzet van een landelijk meetnet voor deze stoffen.

- **Aanpak van PFAS-vervuiling**

PFAS vormt een groeiend probleem in Nederland. De Unie steunt de waterschappen bij het opstellen en uitvoeren van een landelijke PFAS-strategie. Daarnaast zetten waterschappen zich in voor een Europees PFAS verbod via Bureau Brussel.

- **Verbetering van chemische kwaliteit van water door middel van bronaanpak**

Samen met IenW en ketenpartners gaat de Unie op zoek naar handelingsperspectief om schadelijke stoffen bij de bron aan te pakken. Wat niet in het water terecht komt, hoeft er ook niet uit.

Waterketen

In 2024 is de visie op de waterketen vastgesteld. De waterketen staat voor een grote 'verbouwingsopgave'. Deze opgave vloeit deels voort uit de Richtlijn Stedelijk Afvalwater (in het bijzonder de zuivering van medicijnresten), deels uit een verduurzamingsopgave (klimaatneutrale en circulaire waterschappen), en deels uit een autonome groei- en vervangingsnoodzaak. In 2026 gaat de uitvoering van de visie op de waterketen verder. De Unie ondersteunt de waterschappen bij het maken van afspraken en vaststellen van uitgangspunten voor de onderdelen die zij willen oppakken. Daarnaast oefent de Unie invloed uit in Brussel en Den Haag.

In 2026 speelt sowieso het verder in beeld brengen van de investeringsopgave op de waterketen en het organiseren en oppakken van (het gezamenlijke deel van) de uitvoering daarvan. Het betreft een samenwerkingsopgave waar de Unie van Waterschappen als één van de partijen een rol in heeft, naast bijvoorbeeld de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB), directeuren waterketen van de individuele waterschappen, Stowa en andere partijen. Onderdelen van de aanpak zijn bijvoorbeeld het verder uitdoepen van de opgave, gezamenlijke innovatie en onderzoek, het organiseren van uitvoeringskracht in samenspel met de markt, enzovoorts.

Uitvoering van de visie op de waterketen betreft daarnaast onder meer:

- De implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater (geschatte investeringskosten €5 miljard). Dit is inclusief de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.
- De Unie onderzoekt of de manier van aanbesteding, standaardisering en samenwerking met marktpartijen kan leiden tot een duurzame implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Samen met onder andere STOWA en Rioned stelt de Unie een ontwikkelagenda op om gestructureerd toe te werken naar lange termijn toekomstbeelden voor de waterketen. Dit omvat bijvoorbeeld de veelbelovende projecten rond grijswaterbehandeling, de rwzi van de toekomst, hergebruik effluent en een langetermijnvisie op verwerking zuiveringsslib. Voor deze ontwikkelagenda is budget nodig. De besluitvorming hierover vindt afzonderlijk plaats.
- In 2026 werkt de Unie verder aan heldere criteria voor de toetsing van het effluent van rwzi's aan de KRW-doelen via een aanpassing handboek emissie-immissietoets. De regie op die aanpassing ligt bij het ministerie.
- Via de European Federation of National Associations of Water Services (EurEau) continueert de Unie intensieve afstemming met de Europese partners.
- De Unie zet de activiteiten op het gebied van het robuust plan slibverwerking door en stelt in 2026 een plan 2.0 op. Ook wordt de incidentencapaciteit zuiveringsslib voortgezet tot 1 januari 2030. De contracten met AquaMinerals voor de regie en de huurlocaties in Delfzijl en Groningen (Indaver) en Beverwijk (DICO) zijn verlengd. De Regiegroep slib en de Taskforce slib van de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB) zijn hierbij nauw betrokken.
- De Nationale Rioolwater Surveillance is in de jaren 2024 en 2025 teruggebracht naar landelijk gemiddeld 1,4 monsters per rwzi per week. De financiering loopt vanaf 2025 via het RIVM. De kwartiermaker heeft september 2025 een driejarig programma voorgelegd voor het meten op de rwzi's ten behoeve van waterkwaliteit en gezondheid. In 2026 krijgt dit programma landelijke financiële steun. Daarna moeten de waterschappen dit zelf oppakken.

Duurzaamheid: Energie en Klimaatneutraal

De Strategische Unievisie 'Op weg naar Klimaatneutraliteit' vormt de basis voor het beleid op het domein van Klimaat & Energie. Voor de uitvoering van dit beleid is het Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraal ingericht. Dit programma heeft een looptijd van drie tot vier jaar en is gestart in 2024. Daarnaast geeft de Unie in 2026 verder invulling aan nieuwe interbestuurlijke afspraken tussen het Rijk, decentrale overheden en het nieuwe kabinet. Daarbij staat het Nationale Plan Energiesysteem centraal. Er wordt een nieuwe governancestructuur ingericht, waarbij het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES), het Nationaal Programma Lokale

Met opmerkingen [MK2]: [@Jenny May](#) neem jij hier iets op over samenwerken in de waterketen en het traject van Michael en Henkjan? Vind ik bij jou passender dan bij mij.

Met opmerkingen [JM3R2]: Tekst aangepast, zie extra inleidende alinea

Warmtetransitie (NPLW) en de energieboards worden geëvalueerd, onder meer in relatie tot netcongestie en smart energiehubs.

Begin 2024 verstrekte het ministerie van Economische Zaken (EZ) een subsidie voor het Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraal en werd de kwartiermakersfase afgerond. Deze subsidie bedraagt in totaal 12 miljoen euro voor de periode 2024 tot en met 2027. Van dit subsidiebedrag gaat ongeveer de helft naar de Unie voor de versnelling van onder andere groen gas, aquathermie, waterstof, netcongestie en energiehubs, energiebesparing, lachgas en methaan. De andere helft gaat rechtstreeks naar de waterschappen als cofinanciering voor de aanschaf van sensoren om lachgas te meten. Dit programma werkt hierbij nauw samen met de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB), de Energie en Grondstoffenfabriek (EFGF) en de STOWA.

Ook staat 2026 in het teken van:

- Het ondersteuningsprogramma wordt afgerond met inzet van praktijkleergemeenschappen rond de genoemde thema's met producten als handreikingen, technische en juridische onderzoeken. Daarnaast ondersteunt de Unie tientallen projecten op deze thema's – aquathermie, groengas, lachgas, methaan, netcongestie en waterstof – en faciliteert kennisuitwisseling. De kosten hiervan worden gedekt uit de subsidie.
- De Unie overlegt met het Rijk en medeoverheden over klimaat en energiebeleid en -wetgeving. Dit omvat deelname aan bestuurlijke overleggen en programma's, zoals NPRES, en het maken van nieuwe interbestuurlijke samenwerkingsafspraken (ISA). Het gaat daarbij om inhoudelijke en financiële kwesties, maar ook om bevoegdheden. Het strategisch partnerschap dat de Unie begin 2024 met Rijk sloot, speelt daarbij een rol. We voeren met de waterschappen het gesprek over de gezamenlijke inzet rond de ISA.
- Daarnaast is er aandacht voor de jaarlijkse Klimaatmonitor en organisatie van evenementen. Ook geeft de Unie uitvoering aan nieuwe initiatieven zoals de verwachte netcongestiedeel.

Duurzaamheid: Circulair

Circulair werken is noodzakelijk om ook in de toekomst waterbeheer duurzaam en betaalbaar te houden. Voor de renovatie en vernieuwing van onder meer rwzi's, gemalen en dijkversterkingen zijn de komende jaren veel grondstoffen nodig. De Unie richt zich op vermindering van het grondstoffengebruik en stimuleert hergebruik. Dit maakt de Unie minder afhankelijk van internationale schaarste, stijgende grondstofprijzen en langere leveringstijden. Daarnaast levert de circulaire economie een belangrijke bijdrage aan andere landelijke opgaven, zoals klimaatbeleid en vermindering van milieuverontreiniging.

De Unie ziet erop toe dat gemaakte afspraken worden nagekomen. Enerzijds door belemmeringen weg te nemen en in Den Haag en Brussel aandacht te vragen voor de juiste stimulerende maatregelen. Anderzijds door waterschappen te ondersteunen bij het concreet en uitvoerbaar maken van circulaire economie binnen het dagelijkse werk. Dit gebeurt in samenwerking met STOWA en via de vijf ontwikkellijnen van strategische visie 'Het verhaal van de circulaire waterschappen'.

- De Unie ondersteunt de waterschappen bij de ontwikkeling van circulair assetmanagement. Daarbij ligt de focus op het concreet en uitvoerbaar maken van doelen, en op het coördineren van trajecten als Klimaatneutraal en Circulair Assetmanagement en Opdrachtgeverschap (KCAO), de werkgroep materialenpaspoorten en materialenmarktplaatsen.
- Via de EFGF wordt energie en grondstoffen teruggewonnen. De Unie agendeert belemmerende wetgeving in Den Haag en Brussel en draagt, in samenwerking met de markt, bij aan een versnelling van de terugwinning
- De Unie deelt kennis en ontwikkelt vaardigheden op het gebied van systeemverandering (transitiemanagement) en gedragsverandering.
- Eind 2025/begin 2026 evalueert de Unie de inzet tot op heden en stelt een uitvoeringsplan Circulaire Economie op voor de komende twee tot drie jaar.
- De Unie ontwikkelt een monitor voor circulaire economie, in samenhang met de Klimaatmonitor Waterschappen en bestaande data- en informatiesystemen van de waterschappen.
- Op het gebied van relevante circulaire regelgeving lobbyt de Unie bij het Rijk en in Europa. Deze lobby betreft onder andere het Nationaal Programma Circulaire Economie, de Wet Circulaire Economie, de Europese Circular Economy Act en de Europese Verordening REACH.

Innovatie

Samen STOWA, het Waterschapshuis en de waterschappen werkt de Unie toe naar een gezamenlijke innovatiestrategie. Het versterken van innovatiekracht van de waterschappen en richting geven aan een gezamenlijke aanpak van sectorbrede innovatie-opgaven staan daarbij centraal. De Unie vervult de ambassadeursrol door sectorbrede innovatieopgaven te bundelen en te koppelen aan vragen uit en ontwikkelingen bij derden, zoals markt en kennisinstellingen. Dit versterkt de positie van de waterschappen als innovatieve overheid, zowel nationaal als internationaal.

Internationaal - Dutch Water Authorities

De internationale inzet van de 21 waterschappen en de Unie vindt plaats onder de gezamenlijke naam Dutch Water Authorities (DWA). De waterschappen werken internationaal samen aan oplossingen voor uitdagingen in het waterbeheer, ook in Nederland. DWA wil het internationale werk van de waterschappen professionaliseren, de impact vergroten, en zorgen het wordt gezien als onderdeel

van het reguliere werk van de waterschappen bij het oplossen van hun eigen wateropgave. De vier pijlers van het werk staan in de Visie DWA 2030. De Werkgroep Implementatie Visie DWA 2030 (WIV) trekt de visie onder leiding van de Unie.

Kennis

DWA legt sterke nadruk op leren uit het buitenland, waarvoor de basis ligt in de DWA Kennisagenda. De pijlers van deze agenda zijn de thema's Floods, Droughts, Urban Systems, Water Quality, Circularity and Sustainability. In 2026 werkt DWA verder aan het verkennen van de bestaande Nederlandse en Europese netwerken op de thema's Floods en Droughts en legt verbinding tussen deze thema's om de inhoudelijke samenwerking verder uit te bouwen.

Europa

De Nederlandse waterschappen oefenen invloed uit op Europese wetgeving en beleidsprocessen via Bureau Brussel, een samenwerking met Vewin. Via webinars of updates in Commissies en Werkgroepen communiceert Bureau Brussel ontwikkelingen in de Europese Unie naar het Uniebureau en de waterschappen. Hierbij wordt de Europese agenda nauwlettend in de gaten gehouden op wateronderwerpen en wordt er actief gewerkt aan grensoverstijgende samenwerking in stroomgebieden. Daarnaast worden ook groepen waterschappers in Brussel ontvangen. Een deel van de belangenbehartiging gebeurt via Europese koepelorganisaties, waarbij kennissamenwerking een spilfunctie is. DWA is lid van de volgende koepels:

- EurEau (Europese koepelorganisatie voor de nationale afvalwaterbeheerders en drinkwaterkoepels).
- Water Europe (WE).
- European Water Association (EWA).
- Services of General Interest Europe (SGI Europe).
- European Union of Water Management Associations (EUWMA).

Blue Deal & overige internationale samenwerkingen

De Blue Deal is het grootste internationale programma van de waterschappen. Het Uniebureau is de penvoerder van het Blue Deal-programma en manager van het partnerschap met Roemenië. Dit programma ondergaat tussen oktober 2025 en maart 2026 een Midterm Review. Dit gebeurt om de effectiviteit van het Blue Deal-programma en de partnerschappen te beoordelen en om lessen, aanbevelingen en quick wins te formuleren voor verbetering voor de laatste vier jaar van de Blue Deal (de periode 2027–2030). Daarnaast maakt de Unie een start met de visievorming over de vorm waarin DWA ook na 2030, al dan niet in Blue Deal-verband, actief blijft.

De samenwerking tussen DWA, het ministerie van IenW en het Caribisch deel van het Koninkrijk krijgt verder vorm, mede op basis van het advies Klimaattafel Bonaire van de heer Nijpels. Daarnaast wordt en mogelijk vervolg op de samenwerking met VNGi (Vereniging van Nederlandse Gemeenten-internationaal) en VEI (waarin de Nederlandse drinkwaterbedrijven internationaal samenwerken) in Oekraïne verder

verkend.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Internationale samenwerking draagt bij aan aantrekkelijk en inspirerend werkgeverschap van de waterschappen. In 2026 worden de HR-afdelingen van de waterschappen nauwer betrokken bij het internationale werk met als doel de internationale mogelijkheden in het vacatureproces inzichtelijker te maken.

Communicatie

De Unie blijft inzetten op structurele communicatie over de volle breedte van het internationale werk. Een kernboodschap van DWA is dat Nederlands waterbeheer profiteert van internationale samenwerking. De communicatie besteedt daar structureel aandacht aan. Naast de Blue Deal komen er ook andere samenwerkingsvormen en netwerken aan bod, gebaseerd op de DWA Kennisagenda.

DWA Loket

Het loket van DWA beantwoordt waar mogelijk vragen uit het buitenland over het delen van de kennis van waterschappen.

Sustainable Development Goals (SDG)

Binnen SDG NL vervult de Unie samen met Vewin het nationale alliantie-coördinatorschap voor SDG6 (clean water and sanitation). Vewin is penvoerder in 2025-2026. Dit coördinatorschap laat zien wat Nederland doet om de SDG6-doelen te halen en heeft daarmee een nationale focus.



Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Vincent Lokin (Bedrijfsvoering Unie)

MT-lid: Mark Tegelaar

Activiteiten

In 2026 blijft de afdeling Bedrijfsvoering zich richten op het optimaal ondersteunen van het Uniebureau door middel van efficiëntieverbetering, verduurzaming en het verder ontwikkelen van digitale en financiële processen. De afdeling bestrijkt een breed werkkterrein, waaronder ICT, facilitair beheer en financiën, en heeft als doel de interne bedrijfsvoering verder te professionaliseren en toekomstbestendig te maken.

Speerpunten 2026

- Verdere digitale transformatie van het Uniebureau;
- Informatieveiligheid en privacy borgen in het normale werken;
- Verduurzaming en technisch onderhoud van het Uniepand;
- Optimalisatie financiële projectadministratie en personeelsprocessen.

De afdeling Financiën binnen Bedrijfsvoering beheert en controleert de exploitatielasten. Voor 2026 wordt een totaal van €13.120.000 begroot en die zijn verdeeld over de volgende posten:

	2026	2025
Afschrijvingslasten	270.000	275.000
Personeelslasten	11.370.000	11.030.000
Huisvestingslasten	520.000	500.000
Kantoor Brussel	55.000	50.000
Algemene lasten	765.000	685.000
Financiële baten en lasten	-60.000	-610.000
Kosten diensten en producten	200.000	220.000
Totaal	13.120.000	12.150.000

Toelichting

Personeel & Organisatie

In 2026 wordt voor het stafbureau een uitgave begroot van €13.120.000. Hiervan is €11.370.000 bestemd voor het gehele Uniepersoneel inclusief de flexibele schil. Het Uniebureau heeft op peildatum 1 september 2025 een formatie van 133,4 fte aan medewerkers. Hiervan is een gedeelte van 93,2 fte rechtstreeks werkzaam voor de Unie.

Naast alle medewerkers die een functie vervullen binnen het Uniebureau voeren we ook de personeel- en salarisadministratie voor een deel van de medewerkers van het HWBP en voor medewerkers werkzaam voor diverse subsidieprojecten zoals de Blue Deal en NPRES. Vanuit het HWBP is deze afspraak met Rijkswaterstaat gemaakt, zodat beide partijen ongeveer de helft van de mensen in dienst zouden nemen. De Unie verzorgt deze rol vanuit de verantwoordelijkheid van de waterschappen voor de HWBP-alliantie. Voor Blue Deal en NPRES is dit gedaan vanuit schaalvoordeel en een aantrekkelijk werkgeverschap, waardoor we goede mensen langdurig aan ons kunnen verbinden.

Dit projectpersoneel betreft in 2025 ongeveer 40,2 fte aan medewerkers. De loonkosten van deze medewerkers zijn niet zichtbaar in de begroting 2026, omdat deze budgetneutraal verwerkt worden in de administratie.

Programma/Afdeling	FTE
Directie/strategisch adviseurs	1,0
Vereniging & Communicatie + Bestuurlijk-Juridische zaken	22,1
Waterbeleid	18,0
Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal	19,8
Moderne Overheid	17,9
Bedrijfsvoering	14,4
Subtotaal Unie	93,2
Projectcontracten	
Blue Deal	7,1
NPRES	4,7
HWBP	28,4
Subtotaal projectcontracten	40,2
Totaal	133,4

Informatieveiligheid en privacy

In 2026 zet de Unie de lijn van 2025 voort met een risicogerichte aanpak. We beoordelen informatie(systemen), bepalen passende maatregelen en vertalen deze naar beleid dat voldoet aan de BIO, AVG en andere relevante kaders. Dit beleid vormt de basis voor de inrichting van onze digitale omgeving en het opzetten van een managementsysteem voor informatieveiligheid en privacy.

Naast technische en beleidsmatige borging zetten we sterk in op het verhogen van het kennisniveau binnen de organisatie. Via campagnes, trainingen en LMS-modules stimuleren we bewustwording en gedragsverandering. We bevorderen een meldcultuur waarin medewerkers actief risico's signaleren, incidenten melden en veilig handelen. Zo bouwen we aan een organisatie waarin informatieveiligheid en privacy breed gedragen en actief toegepast worden.

Moderne Werkplek en documentbeheer

We werken projectmatig verder aan de moderne werkplek binnen Microsoft 365. De ingezette lijn uit 2025 wordt doorgezet met daarbij de focus op organisatiebrede standaardisatie, gebruikersgemak en digitale vaardigheden. De medewerkers worden actief ondersteund met uitleg, trainingen en praktische instructies.

Vervanging, onderhoud en monitoring van technische installaties

In 2025 zijn, conform het meerjarenonderhoudsplan (MJOP), de verouderde technische installaties en luchtbehandelingssystemen uit 1993 vervangen door moderne, energiezuinige systemen. Dit verhoogt het comfort en welzijn van medewerkers en verlaagt het energieverbruik.

Daarnaast is gestart met centrale monitoring van installaties via een dashboard. In 2026 wordt deze monitoring verder uitgebreid met als doel een optimale werking, langere levensduur en lagere exploitatiekosten.

Gevelrenovatie en vergroening buitenruimte

In 2025 is de bestaande granieten gevel aan de Koningskade 40 gerestaureerd en verbeterd met duurzame isolatie. Deze ingreep draagt bij aan de energie-efficiëntie en sluit aan bij de duurzaamheidsambities.

Voor 2026 ligt de focus op de realisatie van een voortuin bij het Uniekantoor. Dit project bevordert biodiversiteit, klimaatadaptatie en educatie, met inheemse beplanting, wateropvang en een kennistuin over stedelijk waterbeheer.

Toekomstbestendigheid pand, beleving en basisvoorzieningen

Het pand wordt deels gebruikt door de Unie van Waterschappen en deels verhuurd aan externe partijen. Om het gebouw aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden, investeren we niet alleen in technisch onderhoud, maar ook in uitstraling, functionaliteit en beleving. In 2024 zijn nieuwe pantry's en ontmoetingsplekken gerealiseerd, wat bijdraagt aan een gastvrije werkomgeving.

Voor 2026 richten we ons op het verder verbeteren van de werkplekken en het moderniseren van de inrichting, zodat het gebouw aansluit bij de wensen van het nieuwe werken. We willen het pand aantrekkelijker maken voor huidige en toekomstige gebruikers door uitnodigende ontmoetingsplekken te creëren en de identiteit van het gebouw te versterken.

Financiën

De afdeling Financiën richt zich in 2026 op verdere professionalisering rondom de administratie van de Unie zelf alsmede van de subsidieprojecten waarvoor zij de administratie voert.

In 2025 zijn we aan de slag gegaan met procesoptimalisatie. Hierbij valt te denken aan het verder aanscherpen van het eigen inkoop-en inhuurproces. Ook is er een proces opgesteld voor de aanvraag en verlengingen van vacatures en/of inhuuropdrachten die uiteindelijk centraal worden beoordeeld in het MT. Ook hebben

we een start gemaakt met het opstellen van een AO-IC framework. Hierin worden de belangrijkste risico's geïventariseerd die onder de werkgebieden binnen Finance vallen. In samenspraak met IT, de andere programma's en met behulp van de accountant zijn beheersmaatregelen geformuleerd. Dit framework en de daarbij behorende beheersmaatregelen zullen in 2026 verder worden uitgewerkt en vormgegeven.

In 2025 is het personeelsinformatiesysteem Youforce geïmplementeerd. Dit systeem biedt ons verbeterde mogelijkheden voor personeelsadministratie, verlofregistratie, salarisverwerking en andere HR-gerelateerde processen. Dit systeem is nu volledig operationeel. In 2026 wordt verder gekeken hoe Youforce ons vooral op rapportage gebied nog meer inzicht kan geven in de personeelslasten. Dit zorgt ervoor dat wij nog meer in control kunnen zijn over de loonkosten, de kosten voor inhuur en de personeelslasten als geheel.

Tot slot zullen wij in 2026 overstappen op een vernieuwde versie van onze administratieve software Exact, omdat de huidige versie niet meer geüpdatet wordt.

Projectadministratie en subsidieprojecten

De eerder genoemde procesoptimalisatie en het opstellen van een AO-IC framework geldt ook voor de projectadministratie. Het begin van 2026 zal onder andere in het teken staan van de verantwoording van het subsidietraject Nationaal Programma Regionale Energie Strategie 2023-2025. Daarnaast is de verwachting dat dit programma in een andere vorm in ieder geval nog één jaar administratief zal worden voortgezet via de Unie.

Voor de andere twee grote subsidieprojecten, Klimaatneutraal en Blue Deal, is 2026 ook een belangrijk jaar. Voor Klimaatneutraal gaat het om het laatste jaar waarin volgens de beschikking nog uitgaven gedaan kunnen worden. Hierbij zullen we nauwlettend in de gaten houden hoe de bestedingen eruit zien en in hoeverre deze overeenkomen met het hiervoor ontvangen budget. Voor het programma Blue Deal zal 2026 in het teken staan van de Midterm review. Dit is een vereiste inhoudelijke evaluatie van het subsidieprogramma wat in zijn totaliteit van 2023 tot en met 2030 loopt. 2026 is het laatste jaar van de eerste helft van deze subsidieperiode. In 2025 zijn reeds analyses gemaakt van de bestedingen in 2023, 2024 en 2025. Op basis daarvan zullen oorspronkelijke budgetten van de partnerschappen worden herverdeeld. Dit komt omdat sommige partnerschappen budget over hebben en dit niet meer verwachten in te lopen in de komende jaren, waar andere partnerschappen dit wel goed kunnen gebruiken.

In het volgende hoofdstuk zal een beschrijving worden gegeven van de subsidieprojecten waarvoor de Unie in 2025 de administratie voerde en voor welke projecten dit (nog steeds) gedaan zal worden in 2026.



Projecten binnen de Unie

Naast de administratie van de Unie zelf, voert de Unie ook de administratie van enkele projecten, waarvan een groot gedeelte wordt gesubsidieerd vanuit Ministeries. Om zowel het bestuur als de leden meer inzicht te geven in wat er zich allemaal op projectniveau binnen de Unie afspeelt, zal hierna een uiteenzetting worden gedaan van de verschillende projecten en de mogelijke risico's en beheersmaatregelen. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen projecten die voor rekening en risico van de Unie plaatsvinden, en projecten waar de Unie als doorgeefluik fungeert, de zogenoemde financieringsprojecten.

Exploitatieprojecten

In 2025 voerde de Unie de administratie voor de volgende gesubsidieerde projecten:

- BlueDeal programmabureau 2023-2030: totale begroting circa. €40.000.000 waarvoor begroot voor 2025:
 1. Hosting Programmabureau Blue Deal 2025: circa €1.250.000.
 2. Penvoerder partnerschap Blue Deal Roemenië 2025: circa €130.000.
 3. Tijdelijk penvoerder partnerschap Blue Deal Mali 2025: circa €200.000.
- Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraliteit 2024-2027: totale begrote omvang circa €3.600.000, ca. €900.000 voor 2025.
- Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) 2023-2025: totale begrote omvang circa €15.000.000, ca. €5.000.000 voor 2025.
- Natuurherstelverordening 2025-2027: totale begrote omvang circa €900.000, circa €300.000 voor 2025.
- Omgevingswet 2024-2025: totale begrote omvang circa €1.000.000, circa €500.000 voor 2025.
- Single Digital Gateway 2024-2025: totale begrote omvang €545.300, circa €400.000 voor 2025.
- COVID-bemonstering 2025 coördinatie: circa €200.000 voor 2025.

Aan het eind van 2025 zullen de subsidies voor de projecten NPRES 2023-2025, Omgevingswet 2024-2025, Single Digital Gateway 2024-2025 en COVID bemonstering coördinatie 2025 aflopen. Voor deze projecten zal in het eerste kwartaal van 2026 een verantwoording voor worden ingediend conform de voorwaarden die in de subsidiebeschikking beschreven staan.

Naar verwachting gaat het programma NPRES samen met enkele andere organisaties in het nieuw te vormen programma NPES. Dit zal naar verwachting pas gaan plaatsvinden vanaf 2027. De verwachting is dat het programma NPRES nog een eenmalige jaarsubsidie krijgt voor 2026 waarbij de Unie de penvoerder zal zijn. Dit is echter per september 2025 nog niet definitief.

Met betrekking tot de COVID-bemonstering wordt er gewerkt aan een nieuwe bestuursovereenkomst. Hierbij zal het RIVM optreden als subsidieverstrekker in plaats van het ministerie van VWS. De Unie blijft hierin een coördinerende rol spelen en zal opnieuw een subsidie hiervoor ontvangen.

Verder zullen in 2026 de reeds bestaande subsidies voor Blue Deal (zowel het programmabureau als de partnerschappen Roemenië en Mali), het Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraal en de subsidie voor het programma Natuurherstelverordening doorlopen. Hiervoor gelden dezelfde jaarbudgetten als hierboven genoemd.

Tot slot zal de Unie ook in 2026, net als in 2025, de personeelsadministratie voeren van een gedeelte van de medewerkers van het HWBP. Dit betreft medewerkers van het HWBP waarbij een gedeelte een arbeidsovereenkomst heeft via de Unie. Deze salarislasten worden voor 2026 begroot op ongeveer €3.700.000 en worden volledig doorbelast aan het HWBP.

Voor al deze projecten is de Unie de penvoerder en verlopen de kosten en ontvangen baten via het resultaat van de Unie. Risico's verbonden aan het penvoerderschap worden gemonitord/gecontroleerd door de afdeling Bedrijfsvoering. Periodieke rapportages worden gedeeld met de diverse betrokken partijen.

Financieringsprojecten

Naast de projecten waar de Unie penvoerder is en subsidie ontvangt, zijn er ook diverse projecten waar de Unie alleen als administrateur fungeert. De Unie ontvangt de bijdragen vanuit diverse partijen, veelal de 21 waterschappen, en beheert de uitgaven. Dit is echter niet voor rekening en risico van de Unie zelf. De uitgaven en ontvangen bijdragen voor deze financieringsprojecten worden weliswaar weergegeven in het jaarverslag van de Unie, maar hebben geen effect op het resultaat. Het betreft de volgende financieringsprojecten:

Bever- en Muskusrattenbestrijding

Voor de Bever- en Muskusrattenbestrijding is er een jaarcyclus, met een begroting en een 'eigen' jaarrekening'. Beide worden behandeld in de Commissie Muskus- en Beverratten. Deze commissie stelt de begroting vast en behandelt de jaarrekening. De bijdragen van dit project vindt plaats via een aparte factuur richting alle waterschappen. Er zijn verschillende grondslagen op grond waarvan het bedrag dat een waterschap moet bijdragen tot stand komt.

De uitgaven variëren tussen uitgaven die de waterschappen maken en aanvullende onderzoeken. Daarnaast worden de kosten die een vaste Uniemedewerker maakt ten behoeve van dit project hieruit betaald. Mocht er in een jaar een tekort ontstaan, dan regelen de waterschappen dit tekort als collectief.

Stimuleringsbudget emissiebeperking glastuinbouw

Alle waterschappen betalen een bijdrage aan de Unie voor het Stimuleringsbudget emissiebeperking glastuinbouw. Vervolgens wordt de volledige bijdrage overgemaakt aan STOWA.

DIWAnet

De themagroep DIWAnet is een werkgroep van alle 21 waterschappen die zich bezig houdt met de uitvoering van het actieplan Digitale archieven op orde. Alle waterschappen betalen hiervoor een vaste bijdrage.

Gezamenlijke communicatie (Themagroep Communicatie)

Voor de gezamenlijke communicatie van de 21 waterschappen is er een jaarcyclus, met een begroting en een 'eigen' jaarrekening. Alle waterschappen betalen een bijdrage. De bijdrage is bedoeld voor gezamenlijke communicatie met landelijk bereik. Voor de waterschappen is dit voordeliger wanneer dit centraal geregeld wordt door de Unie.

Robuust plan slibeindverwerking

De Unie voert het Robuust plan slibeindverwerking uit. AquaMinerals is hiervoor de regisseur. Er wordt onder meer tijdelijke opslag voor incidentencapaciteit vastgelegd. De uitvoeringskosten bedragen voor de sector circa €525.000 per jaar en worden separaat bij de waterschappen opgehaald met als verdeelsleutel het volume ontwaterd slib.

COVID-19 bemonsteringskosten

Vanuit een in 2020 ontvangen subsidie vanuit het Ministerie van VWS voor de aanschaf en het onderhoud van COVID-bemonsteringskasten resteert ultimo 2025 nog een budget van circa €750.000. Dit geld wordt beheerd door de Unie, waarbij de waterschappen gemaakte kosten voor vervanging van bemonsteringskasten kunnen financieren uit dit resterende budget.

Waarderingskamer

De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet Waardering onroerende zaken (Wet WOZ). De waterschappen worden vertegenwoordigd in deze commissie en betalen via de Unie een jaarlijkse bijdrage voor deelname hieraan.

EUWMA

De European Union of Water Management Associations (kortweg EUWMA) vertegenwoordigt publieke, lokale en regionale watermanagement organisaties vanuit tien Europese lidstaten. De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt hierin de Nederlandse waterschapssector.

Infratech

Infratech is een jaarlijkse vakbeurs voor weg- en waterbouw in Ahoy Rotterdam waarop ook de Unie actief is namens de waterschappen. De kosten voor deelname aan deze beurs bedragen circa €130.000. Deze kosten worden gelijkmatig gedragen door de 21 waterschappen.

Risicoanalyse

Bij het opstellen van de Uniebegroting is een risicoanalyse opgesteld, die zich richt op de risico's die een direct gevolg hebben op het werk of de financiën van de Unie van Waterschappen. Hieronder treft u de belangrijkste risico's aan met waar mogelijk de mitigerende beheersmaatregelen.

Salariskosten

Een groot deel van de kosten van de Unie zijn personele lasten (75%). In deze begroting is rekening gehouden met een stijging van de salariskosten conform de kadernota van 2026 en de vernieuwde CAO die geldt vanaf 2025.

Renteopbrengsten

In 2023 en 2024 is er sprake geweest van renteopbrengsten. Dit kwam toen door het relatief hoge saldo van liquide middelen, die voor een groot gedeelte bestaan uit subsidiegelden voor projecten. In 2025 zien we echter dat de renteopbrengsten dalen door teruglopende rentepercentages. Daarentegen blijven de subsidiegelden die we ontvangen nagenoeg gelijk. Dit zorgt ervoor dat een wijziging in het rentepercentage wat we ontvangen een relatief groot positief of negatief effect heeft. Voor 2026 en alle daaropvolgende jaren begroten we de rentebaten dan ook zeer defensief.

Krappe arbeidsmarkt en inhuur

Binnen elke personele organisatie zijn er jaarlijks vele mutaties van medewerkers die in dienst komen, uit dienst gaan of langdurig uitvallen. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het moeilijk om direct een geschikte vervanger te vinden. Daarom zijn we als Unie vaak aangewezen op externe inhuur, waarbij de tarieven hoger zijn dan personeel in loondienst. We mitigeren dit risico door het opgestelde interne proces voor aanvragen en verlengingen van vacatures en/of inhuuropdrachten. Hierin beoordelen HR-manager en controller vanuit HR- en financieel perspectief of er een vacature uitgezet kan worden of een inhuuropdracht aangegaan of verlengd kan worden. Hun advies wordt voorgelegd in het MT en die zal uiteindelijk een besluit nemen. Dit zorgt ervoor dat er geen ongefundeerde uitgaven voor o.a. externe inhuur worden gedaan.

Risico's binnen de administratieve organisatie

Binnen de administratieve organisatie zijn altijd risico's die binnen de verschillende processen kunnen opduiken. Denk hierbij aan een foutieve betaling of aan goedkeuring van een opdracht door een persoon die daartoe niet bevoegd is. In 2025 is een start gemaakt met het opzetten en uitrollen van een AO-IC framework en bijbehorende beheersmaatregelen. Met deze maatregelen worden de geschetste risico's zoveel als mogelijk ondervangen.

Waardering en verduurzaming pand

Aan het einde van het jaar dient ons Uniepand getaxeerd te worden. De waarderingsgrondslagen schrijven voor dat wij jaarlijks een waardebeoordeling moeten doen tussen de boekwaarde, dit is de oorspronkelijke aanschafwaarde minus lineaire afschrijvingen, in vergelijking met de marktwaarde. Dit doen we totdat de boekwaarde onder deze marktwaarde terecht komt. Er is overleg geweest met de accountant om deze jaarlijkse herwaardering te voorkomen, maar er is gebleken dat er geen alternatief is.

Sinds enkele jaren zijn we bezig met de verduurzaming van het pand. Dit brengt investeringen met zich mee. Deze investeringen leiden uiteindelijk tot afschrijvingslasten. Aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan en aan de hand van de kwartaal-, halfjaar- en jaarcijfers beoordelen we ook vanuit financieel perspectief of er voldoende financiële ruimte is om deze investeringen daadwerkelijk te doen.

Bijlage

- 1 - Contributieoverzicht 2026
- 2 - Bijdragen landelijke waterschapsverkiezingen 2027
- 3 - Begroting Bever- en muskusrattenbestrijding

Bijlage 1: Contributieoverzicht 2026

Contributie per waterschap (bedragen in €)	Belasting- opbrengst 2025	%	Contributie 2026*	Compensatie Financierings- tekort *	Bijdrage SKB (excl. btw)	Bijdrage Waterkracht (excl. btw)	Bijdrage Bever- en Muskusratten (obv hectares/WO2)	Totale bijdrage 2026
Totaal	14.940.100	148.288	126.000	155.000	2.681.300	18.050.688		
Aa en Maas	164.991.252	3,86%	637.628	6.631	6.000	7.381	122.020	779.660
Amstel, Gooi en Vecht	377.248.513	8,83%	1.046.061	8.972	6.000	7.381	138.106	1.206.520
Brabantse Delta	194.479.850	4,55%	694.371	7.051	6.000	7.381	127.107	841.909
De Dommel	160.482.362	3,76%	628.951	6.277	6.000	7.381	124.668	773.278
De Stichtse Rijnlanden	177.298.345	4,15%	661.309	6.797	6.000	7.381	102.733	784.221
Delfland	310.001.513	7,26%	916.662	9.515	6.000	7.381	94.996	1.034.555
Drents Overijsselse Delta	168.581.500	3,95%	644.536	6.503	6.000	7.381	146.292	810.712
Fryslân	211.978.275	4,96%	728.042	7.344	6.000	7.381	174.646	923.413
Hollands Noorderkwartier	298.951.903	7,00%	895.400	9.207	6.000	7.381	146.527	1.064.515
Hollandse Delta	240.552.463	5,63%	783.025	7.809	6.000	7.381	104.984	909.200
Hunze en Ad's	101.519.573	2,58%	515.493	5.419	6.000	7.381	123.208	657.501
Limburg	260.726.411	6,11%	821.845	7.584	6.000	7.381	148.175	990.984
Noorderzijlvest	103.707.009	2,43%	519.702	5.137	6.000	7.381	100.747	638.967
Rijn & IJssel	141.870.772	3,52%	593.138	6.044	6.000	7.381	126.097	738.659
Rijnland	313.759.905	7,35%	923.894	8.943	6.000	7.381	129.143	1.075.361
Rivierland	254.951.781	5,97%	810.733	8.408	6.000	7.381	138.719	971.242
Scheldestromen	133.615.304	3,13%	577.253	5.662	6.000	7.381	119.473	715.768
Schieland en de Krimpenerwaard	145.660.022	3,41%	600.430	5.672	6.000	7.381	76.099	695.582
Vallei & Veluwe	214.382.414	5,02%	732.668	7.261	6.000	7.381	162.526	915.836
Vechtstromen	181.982.106	4,26%	670.322	6.687	6.000	7.381	139.696	830.086
Zuiderzeeland	113.546.999	2,66%	538.637	5.363	6.000	7.381	135.338	692.719
Totaal	4.270.288.271		14.940.100	148.288	126.000	155.000	2.681.300	18.050.688

Bijlage 2: Bijdragen landelijke waterschapsverkiezingen 2027

Bijdragen landelijke waterschapsverkiezingen 2027 (bedragen in €)	Belasting-opbrengst 2025	%	Vast deel 45%	Variabel deel 55%	Totale bijdrage*	waarvan Bijdrage 2026	waarvan Bijdrage 2027
Totaal			675.000	825.000	1.500.000	750.000	750.000
Aa en Maas	164.991.252	3,86%	32.143	31.876	64.018	32.009	32.009
Amstel, Gooi en Vecht	377.248.513	8,83%	32.143	72.883	105.026	52.513	52.513
Brabantse Delta	194.479.850	4,55%	32.143	37.573	69.715	34.858	34.858
De Dommel	160.482.362	3,76%	32.143	31.004	63.147	31.574	31.574
De Stichtse Rijnlanden	177.298.345	4,15%	32.143	34.253	66.396	33.198	33.198
Delfland	310.001.513	7,26%	32.143	59.891	92.034	46.017	46.017
Drents Overijsselse Delta	168.581.500	3,95%	32.143	32.569	64.712	32.356	32.356
Fryslân	211.978.275	4,96%	32.143	40.953	73.096	36.548	36.548
Hollands Noorderkwartier	298.951.903	7,00%	32.143	57.756	89.899	44.949	44.949
Hollandse Delta	240.552.463	5,63%	32.143	46.474	78.616	39.308	39.308
Hunze en Aa's	101.519.573	2,38%	32.143	19.613	51.756	25.878	25.878
Limburg	260.726.411	6,11%	32.143	50.371	82.514	41.257	41.257
Noorderzijlvest	103.707.009	2,43%	32.143	20.036	52.179	26.089	26.089
Rijn & IJssel	141.870.772	3,32%	32.143	27.409	59.552	29.776	29.776
Rijnland	313.759.905	7,35%	32.143	60.617	92.760	46.380	46.380
Rivierenland	254.951.781	5,97%	32.143	49.256	81.398	40.699	40.699
Scheldestromen	133.615.304	3,13%	32.143	25.814	57.957	28.978	28.978
Schieland en de Krimpenerwaard	145.660.022	3,41%	32.143	28.141	60.284	30.142	30.142
Vallei & Veluwe	214.382.414	5,02%	32.143	41.418	73.561	36.780	36.780
Vechtstromen	181.982.106	4,26%	32.143	35.158	67.301	33.650	33.650
Zuiderzeeland	113.546.999	2,66%	32.143	21.937	54.080	27.040	27.040
Totaal	4.270.288.271		675.000	825.000	1.500.000	750.000	750.000

* De totale bijdrage aan de Landelijke Waterschapsverkiezingen bedraagt €1.500.000. Deze is vastgesteld in de Ledenvergadering van 4 juli 2025. Hierin is bepaald dat 50% in 2026 zal worden gefactureerd en 50% in 2027.

Bijlage 3: Begroting bever- en muskusrattenbestrijding 2026

Begroting bever- en muskusratten (bedragen in €)	2026	2025
<i>Muskusratten</i>		
Salaris (incl. werkgverslasten)	260.000	237.500
Vergaderingen, lunches	7.500	7.500
Adviesgroep Techniek&Tactiek		2.500
Communicatie & Website	10.000	2.000
Opleidingen, cursussen, congres	6.500	5.000
APP eDNA		
Innovatie & ontwikkeling muskusratten	100.000	100.000
Testen vangmiddelen	2.500	
Beheerkosten Power BI Muskstrap	16.000	
	<u>402.500</u>	<u>354.500</u>
<i>Solidariteit Muskusratten</i>		
	<u>1.096.800</u>	<u>1.096.800</u>
<i>Beverratten</i>		
Inzet NONL	385.000	385.000
Inzet Rivierenland	357.500	357.500
Inzet Limburg	302.500	330.000
Inzet Brabantse Waterschappen	27.500	16.500
Flexibele inzet	27.500	11.000
Adviesgroep beverratten		
Kooizenders (afgerond)		
Innovatie beverratten	82.000	85.000
	<u>1.182.000</u>	<u>1.185.000</u>
<i>Totale bijdrage Muskus- en Beverratten *</i>	<u>2.681.300</u>	<u>2.636.300</u>